

Ardealul Economic

ERDELYI KÖZGAZDASÁG

Adózás és olcsó termelés

Kormányköreinkat kivéve talán ma már mindenki előtt tisztán áll a tény Romániában, hogy az a gazdasági válság, amely egyre inkább halálössz való öleléssel szorítja magához Románia közgazdaságát, minden áron és minden eszközzel likvidálendő, ha az országot nem akarjuk a katasztrófának kitenni. Ennek a gazdasági válságnak lényegét illetőleg igen eltérőek a vélemények, egyben azonban mindenki megegyezik, hogy itt a gazdasági válság különös fajtájáról, a fogyasztás válságáról van szó.

Ha nézzük az előidéző okokat, akkor első helyen látjuk azt a körülményt, hogy a lej belföldi és külföldi értékelése között 20 százalékos diszparitás áll fenn, ami annyit jelent, hogy amiért a belföldön 5 lej kell adni, azt a külföldön 4 lejért meg tudjuk vásárolni. Ennek természetesen az a következménye, hogy a belföldi fogyasztás fedezésére elsősorban a külföld gyártmányai jönnek tekintetbe.

Az Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság az elmúlt számában közölte az országiszerte feltűnést keltő hírt, hogy a magyar buza importálása Romániába ismét kezdetét vette. Ez a szomorú jelenség nem áll egyedül. Különösen a nyugati határmentén egyre sűrűbben előforduló jelenség, hogy magánosok, a kereskedelem megkerülésével — hogy a vám fizetése kiküldhető legyen — nyugati államokba, Budapestre, Bécsbe és Prágába utaznak, hogy szükségleteiket fedezzék, mert az utiköltség hozzászámításával is olcsóbban jutnak áruikhoz, mintha belföldön szereznék be. Ez a tény a belföldi fogyasztás jelentékeny részének elvonását jelenti a belföldi produkció elől.

Azonban a lej kétféle értékelésének nemcsak ez a következménye. Még ennél is fontosabb, hogy exportkereskedelmünket bénítja meg majdnem 100 százalékosan. Ugyanis a belföldön olcsó lejen vásárolt termékek a külföldi drága lejért nem értékesíthetők rentabilisan. Hogy ennek a romániái élelstandard kialakulására milyen hatása van, nézzük csak meg malomiparunk helyzetét. Malomiparunk berendezkedése az ország gazdasági konsztrukciója mellett olyan, hogy a külföldön jó ár mellett értékesített fehérlistt tette lehetővé, hogy a belföld olcsóbb barnaliszthez jusson. Miután malmainknak nemhogy a jó áron való értékesítés, hanem maga az export is problémátikus, kénytelenek egyrészt az őrési arány megváltoztatásával a belföld számára drága lisztet őrölni, másrészt pedig az őrési arány fenntartásával a regie nagyobb százalékát áthárítani a

belföldi fogyasztás terhére.

Circulus vitiosus ez, amelyből egy megoldás lehetséges: az olcsóbb termelésre való áttérés. Nem célunk az, hogy a gazdasági politika megváltoztatásának unalomig hangoztatott szükségét újlag argumentáljuk. Csak rá kell mutatnunk arra, hogy amikor az ipari vállalatok minden áldozatot meghoznak az ipari termelés olcsóbb-sága érdekében, amikor a munkásság nagyobb arányú terhet kénytelen átvállalni ebből a célból, ugyanakkor az állam süketen halad el a kor követelményeivel szemben. A regie csökkentésére irányuló minden jószándék és törekvés meghiusul az adóprés kíméletlen működésén.

Az Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság hasábjain hétről-hétre beszámol az ezen a téren uralkodó anomáliákról és ebben a

lapszámunkban az eljlesztő példáját mutatjuk be az adóprés romboló munkájának. Ezek a tények igazolják, hogy nem szólam má már, nem a demagogia eszköze, hogy az államháztartást nem a bevételek fokozásával, hanem a kiadások csökkentésével kell egyensúlyba hozni, ami mellett egyedül lehetséges gátat vetni az adóprés működésének.

Amíg a mai tempóban folyik az adózás erőszakolása, addig nem lehet szó olcsó termelésről, nem lehet szó a lej értékelésének a külföldi szintre való emeléséről, nem lehet szó belföldi fölös termelvényeink külföldi értékesítéséről és a belföldi fogyasztásnak a belföldi termelésre szorításáról, — hiába minden vám és egyéb tilalmi intézkedés — tragikus tanulság ez, amely ha nem oldjuk meg az első szemel, könnyen katasztrófhhoz vezet.

Kiriacescu Oszkár lesz a Banca Nationala alkormányzója

Bukaresti tudósítónk a pénzügyminiszterium köréből arról értesül, hogy az elhunyt Th. CAPITANOVICI helyébe OSOAR KIRIACESCUT nevezik ki BURILEANU kormányzó mellé a Banca Nationala alkormányzójává.

Kiriacescu Oscar Románia pénzügyi és közgazdasági életének kimagasló személyisége, aki számos pénzügyi és közgazdasági törvényjavaslatnak szerzője, Brătianu Vintila miniszterelnök és pénzügyminiszter bizalmasa, akit a liberális pártban többször kandidálták pénzügyminiszteri tárca betöltésére, Kiriacescu azonban nem volt hajlandó a Banca Nationalanál viselt igazgatói állását politikai szerepkörrel felcserélni.

Kiriacescunak fontos szerepe volt a különböző külföldi kölcsöntárgyalások során is és egyik szorgalmazója a Románia és Németország között függőben levő pénzügyi kérdések rendezésének. Kinevezésével minden tekintetben szakképzett, nagykonceptiójú pénzügyi szaktekintély kerül a Banca Nationala alkormányzói tisztségébe.

Bűnvádi feljelentést tettek az aradi Egyesült Bank igazgatósága és felügyelő bizottsága ellen

A részvényesek hűtlen kezeléssel vádolják az igazgatóságot — Optimista a felszámolóbizottság

Az aradi Egyesült Bank likvidálásának ügye váratlanul kellemetlen fordulatot vett, amennyiben a részvényesek egy csoportja bűnvádi feljelentést tett az intézet igazgatósága és felügyelőbizottsága ellen, egyben pedig bűnügyi zárlatot kért az igazgatóság és felügyelőbizottság tagjainak vagyonára.

A feljelentés szerint az igazgatóság tagjai 14 millió lei fedezetlen kölcsönt vettek fel, amit máig sem térítettek vissza de könnyelműen járt el az intézet igazgatósága adósaival szemben is, amit igazol az, hogy reális fedezet nélkül a következő tételeket hitellezte ki: Weisberger cég 5 millió lei, Pollacsek cég 12 millió lei, Hacker és Sternberg 34 millió lei, Klein és Weisberger 18 millió lei.

Miután az adósok szerint ezek az összegek egyszerű bankkölcsönök, míg a bank állítása szerint a cégek a bank tulajdonát képezik, az tűnik ki, hogy a bank igazgatósága a kellő elővigyázatosságot nem fejtette ki a kihitelezések terén, sőt eljárása teljesen kimeríti a hűtlen kezelés kritériumát is.

A pénzügyi felszámoló bizottsága ezzel szemben a kis számú részvényesek akcióját aknamunkának minősíti, amely ugyan megnehezíti a felszámolás bonyolult tranzakcióját, de végleg meg nem hiusíthatja. A fejlemények elé Arad és a Bánság közgazdasági körei nagy érdeklődéssel tekintenek.

Productie eftină

Toată lumea înțelege, numai conducătorii țării se fac că nu văd și nu înțeleg, că trebuie înlăturată cu orice mijloace criza grozavă, care înăbușe viața economică a României.

Dacă cercetăm cauzele, cari provoacă această criză, printre cele dintâi vom putea înregistra disparitatea între cursul intern și extern al leului, o disparitate de aproximativ 20 la sută. Aceasta înseamnă, că marfa pe care o cumperi în țară la noi cu 5 lei, nu te costă în străinătate decât 4 lei. Consecințele sunt fatale pentru producția noastră națională: cine poate, pleacă să-și facă cumpărăturile în străinătate, sustrăgând capitaluri importante din circulația internă spre paguba producției și a comerțului nostru. În numărul din urmă al ziarului nostru am publicat informația, care a făcut senzație în toată țara, că am început din nou să importăm grâu din Ungaria. Faptul acesta nu este izolat. Numărații particulari din județele dela frontieră pleacă neîncetat în străinătate fără alt scop decât de a face cumpărăături pentru sine, pentru rude, pentru cunoștii.

Exodul cumpărătorilor noștri este un fenomen destul de grav. Dar considerăm mult mai gravă criza exportului pricinuită tot prin disparitatea leului. Stănenirea exportului are repercursiuni păgubitoare și asupra relațiilor noastre interne. Industria morăritului suferă mult sub povara acestor stări de lucruri și ca urmare suferă și straturile largi ale populației. Până când morle puteau să exporteze cu profit bun făină fină, le convenea să vândă pe un preț efin făina mai neagră pentru consumul intern. Acum, exportul de făină fină fiind problematic, prețurile se răbună asupra consumului din țară.

De aceste dileme nu vom putea iese, decât producând mai efin. Întreprinderile industriale fac totfelul de sacrificii în acest scop. Și lucrătorii sunt puși la contribuție. Numai statul rămâne surd la toate. Impozitele grele zădărnicesc toate bunele străduinți îndreptate spre reducerea regiei și spre găsirea rentabilității și pe baza unor prețuri mai reduse. Este o cerință tot mai accentuată a vieții noastre economice, ca bugetul statului să fie echilibrat nu în sus, ci în jos, nu prin sporirea până la imposibila veniturilor; ci prin reducerea cheltuielilor.

Până când impozitele se vor menține la nivelul de acum nu poate fi vorba de producție efină, nici de stabilirea exodului cumpărătorilor, nici de facilitarea exportului producției noastre. Toate vămile și prohibițiunile nu ne folosesc la nimic, din contră ne aduce adevărate calamități. Răul trebuie combătut la origină.

Erdély közgazdasága összeomlás előtt

Mezőgazdaságunk négy jellemzője: a magas munkabér, a még magasabb kamat, a legmagasabb adó és a csökkenő földhozadék — Mezőgazdáink ma jobban eladósodottak, mint 1914. előtt — Az országot teherbíróképességén felül adóztatták meg — Gazdasági kataklizmát vár az 1928 évben az Aradi Polgári Takarékpénztár Rt. igazgatósági jelentése — Beszélgetés egy erdélyi kisebbségi tőkessel

„A kisebbségi tőke utra készen áll Romániában”

— Az Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság arad-bánsági szerkesztőségétől —

Sok panasz hangzik ma már el Erdély helyzetével kapcsolatban. Politikai pártok tették már magukévá a jelszót: Erdély gyarmat szerepét játssza Románia gazdasági életében. Nem hivatkozunk szomorú érdemünkre, hogy az Ardealul Economic — Erdélyi Közgazdaság volt az első, amely Erdélynek ezt a sérelmes és katasztrófa-hoz vezető helyzetét szóvá tette. Nem is tudjuk be érdemünknek, hogy

amikor még az egész erdélyi sajtó, napi és közgazdasági sajtó egyaránt, meg nem értéssel haladt el az események intő jelei előtt, mi cikkekben és vezércikkekben hatóságokhoz és kormánytényezőkhöz intézett aposztrófációkban hívtuk fel minden illetékes és illetéktelen tényező figyelmét a bekövetkezendőkre,

azonban a multnak ebből a munkájából merithetjük az erkölcsi tőkét ahhoz, hogy

amikor az események sajnálatosan igazolnak bennünket, amikor az előrelátott és megőrzött katasztrófa a kapukat döngeti, most az „ante portas” pillanatában ismét megragadjuk a harangkötelet.

Nem vaklarmára akarunk alarmi rozni, nem fölös siránkozásra, nem alaptalan jajgatásra alapítjuk azt a megállapításunkat, hogy Erdély közgazdasága összeomlás előtt áll, hanem azokra az elkeserítő tényekre, amelyek gazdasági életünk legkülömbözőbb pontjain ütköznek ki, mint belül rothadó test felületén a kelések.

Hogy az erdélyi városokban milyen sötét, milyen elkeserítő a helyzet, azt igazolják a fizetésképtelenségek, csődök, bankbukások, a leépítés, a folyton emelkedő munkanélküliség, az egyre fokozódó nyomor orgiája, az ipari és kereskedelmi pangás, a legkülömbözőbb üzletek (még a banküzletek is!) dekonjunkturája, a hitelviszonyok és termelő és kereskedői morál végzetes lezülése. Eddig az az egyetlen vigasztaló momentum állott fenn, hogy lehet a helyzet kétségbeesítő az erdélyi iparban és kereskedelemben panaszokodhatnak a pénzüntézetek.

szilárdan áll és egészséges az erdélyi közgazdasági élet természetes bázisa, ahonnan mindig erőt meríthet a bajjutott kereskedelem és ipar: egészséges a falu, egészséges az erdélyi mezőgazdaság.

Mezőgazdálkodásunk négy jellemzője

Alkalmam volt a Bánság felvált bejárni, meggyőződhettem, hogy miként áll a Bánság mezőgazdasága. Nem akarom azonban a saját szavaimmal ecsetelni a helyzetet, átengedem a szót a Bánság egyik mezőgazdasági gócpontjában fekvő község egyik bankigazgatójának, aki a következőket mondotta:

— Olvastam az Ardealul Economic — Erdélyi Közgazdaságban, hogy Romániában újlag megjelent a magyar buza. Olvastam a lap kommentárját is, hogy ezért mezőgazdáink csökönys árpolitikája a felelős. Azt hiszem itt a megállapítás korrekcióra szorul.

Igaz, mezőgazdáink csökönysök, azonban azt is le kell szögezni, hogy szükség-szerűségéből azok.

— Mezőgazdasági termelésünk ma négy igen fontos tényezővel kénytelen számolni:

a magas munkabér, a még magasabb kamat, a legmagasabb adó és a lecsökkenő földhozadék.

Erdélyben mind a négy tényező szükségképpen abban függ össze egymással, hogy végzetesen elháríthatatlan a mezőgazdaság feje felől a mai gazdasági politika mellett.

— A magas munkabér mindaddig indokolt és igazságos, amíg

a mezőgazdasági munkás a mezőgazdaságban megérdemelt béréért a drága ipari termelés folytán létminimiumhoz szükséges ipari termelvényeket beszerezni képes.

Nem lehet itt csökkentésről szó, míg az iparcikkek árai nem igazodnak hozzá mezőgazdasági termelvényeink áraihoz.

Mezőgazdáink jobban eladósodottak, mint 1914. előtt

— A magas kamat természetes teher a mezőgazdaságon, amikor a bankoknak nincs megfelelő olcsó pénz a trezorjaikban. Már pedig szomorú, sőt katasztrófálító tény, hogy mezőgazdáink ma jobban eladósodottak, mint 1914. előtt, azonban

a rohamos pauperizálódás el nem maradhat akkor, ha

tekintetbe vesszük, hogy az 1914 évben a földműves a mai kamatláb 25 százaléka mellett volt adósa a pénzüntézeteknek

és hogy a világháború egy olyan konjunkturát hozott mezőgazdaságunkra, amely legalább is átmenetileg a mezőgazdaságnak lehetővé tette, hogy terheitől megszabaduljon. Ma ilyen konjunkturára nincs kilátás.

— És most térjünk rá arra a harmadik tényezőre, amely az elszegényedésnek egyik legközvetlenebb oka: a méltánytalanul súlyos adózásra.

Ma az országot teherbíróképességén felül adóztatták meg.

De különösen a mezőgazdaságot, mert ne feledjük el, hogy nemcsak az sújta a mezőgazdaságot, hogy a gazda udvaráról minden negyedik tyúk ára a kincstári kasszába vándorol, hanem elsősorban reá háramlanak azok az adók, amelyek a mezőgazdasági iparra nehezdednek, amennyiben

amilyen mértékben nő az adóteher a mezőgazdasági iparban, olyan mértékben fejlődnek vissza a mezőgazdasági ipar nyersanyagának árai.

Gazdasági összeomlást vár az 1918. évben az Aradi Polgári Takarékpénztár Rt. évi jelentése

Az Aradi Polgári Takarékpénztár, amely 25 falusi fiókjával a legközelebbi kapcsolattal rendelkezik mezőgazdaságunkkal, folyó évi január 29-én megtartott közgyűlésén előterjesztette igazgatósági jelentését, amelyben az 1928. évre a következő diagnózist és prognózist állította fel:

„Az 1927. esztendő közgazdasági életünkben kevés újat hozott. A rendkívüli nehéz pénzüntézetek amelyek egész éven át a mezőgazdaságra, az iparra és kereske-

— Vegyük most ezekhez, hogy az eladósodott mezőgazda képtelen mezőgazdasága fejlesztésére. a termelés intenzivitásának fokozására újabb tőkéket investálni, mert még régi adósságainak kamatait is képtelen fizetni, nemhogy újabb adósságok vállalásával termelését javíthatná. Ennek következtében pedig a föld kimerülése folytán termelésének eredményessége évről-évre csökken, ami végre is mezőgazdasági termelésünk katasztrófájához vezet.

— Mindezekből következtethetünk mezőgazdaságunk helyzetére. Így érthetővé válik, hogy

egy hold ujaradi föld ára — amely mindenkor a legdrágább volt a Bánságban, — 80 ezer lejről 50 ezer lejre esett vissza.

Eddig szót a falusi bankigazgató nyilatkozata. Arról már nem engedtem beszélni, hogy milyen hivatással volt ez a falusi bankok helyzetére, amely már folyó évben sem lesznek abban a szerencsés helyzetben, hogy a tavalyi osztalékaikat fizessék részvényeseiknek. Nem elégedhetünk meg azonban egy falusi bank igazgatójának véleményével, mi nagyobb tekintélyekre is kívánunk hivatkozni.

delemre nehezdedtek, általánosan ismeretesek. Ha a második felév kamatlábnak valamelyes mérséklését is tudja felmutatni, ez a kedvező jelenség nem tudta az egész elmúlt esztendőn keresztül uralkodó gazdasági válságot ellensúlyozni.

A helyzet vigasztalansága az ingatlanok árának katasztrófális összeomlásában kulminál. Vannak vidékek, ahol a földök és a házak 50 százalékos árcsökkenést szenvedtek és ha a tulajdonosok 1—2 éven keresztül kötelezettségeinek kedvezően eleget tenni nem tudtak, ma ahhoz állanak közel, hogy összes javukat elvesztették. Miután a lej stabilizálás előtt áll, ebben az irányban kedvező fordulat alig állhat be,

annak dacára, hegy a kamatlábak erősen lemenő tendenciát mutatnak és valószínű, hogy a mai betéti és kölcsönviszonyok következtében ez az év végén mutatkozó jelenség mind erősebben fog megnyilatkozni. A kamatláb csökkenése a konszolidációnak és a viszonyok javulásának kétségtelen jele, azonban azokon az adóson, akik a lej árfolyamának rosszabbodására számítottak, már nem lehet segíteni.

Meggyőződésünk az, hogy az 1928. esztendő a mezőgazdaságban épen úgy mint az iparban és a kereskede-

Banca „TRANSSYLVANA” Bank

Societate pe Actii Bank Részvénytárs Aktiengesellschaft

Centrál: Alba-Iulia — Gyulafehérvár.

Alapított: 1872-ben.

Alaptőke: 10 millió lei

Sucursale — Filókintézetek:

Ditrău-Ditró. Gheorgheni-Gyergyószentmiklós. Mircurea-Ciuc-Csikszereda. Târgul-Săcuiesc — Kézdivásárhely. Turda-Torda.

Expozituri-Kirendeltségek:

Sânmartin-Ciuc — Csikszentmárton. Ozun-Uzon

Elfogad: betéteket.

Leszámítol: váltókat.

Atutalásokat és meghitelezéseket az ország bármely piacára gyorsan teljesít!

Vezérképvisletét bírja a

„Gazdák”

Általános Biztosító Részvénytárs.-nak

Telegram: Transsylvaniaibank.

Ilyen számos erőpróbát fog kiváltani amelyeknek sok sok egzisztencia fog áldozatul esni.

Ilyen körülmények között magától értetődő, hogy a vállalkozási kedv minden viszonylatban erősen csökken, a legminimálisabba hanyatlott alá és hogy a falvakban szükségessé vált az általánosan ismert leépítés.

Valamely bank igazgatóságának jelentése nem arra való, hogy pánikot idézzon elő. És nem ebből a célból készült a Polgári Takarékpénztár Rt. éles szemű vezérigazgatójának jelentése sem, nem is váltotta volna ki ezt a hatást ez a jelentés, ha az abban foglaltak olyan végzetesen nem felelnének meg a valóságnak.

Az adósságot nem lehet megmenteni.

Mindégy, hogy ki mire spekulált amikor az adósságot csinálta, ez lényegtelen a visszafizetésnél, annál a visszafizetésnél, amelyre képtelen és amely menthetetlenül katasztrófába fogja sodorni.

„A kisebbségi tőke utra készen áll”

Mezőgazdaságunk helyzetét minden tulás nélkül tartam fel. Nem lenne azonban teljes az erdélyi közgazdaság válságáról rejtolt kép, ha nem számolnánk be arról a beszélgetésről, amelyet egy aradi ipari és kereskedelmi konferénciavezetőjével és főrésztvevőjével folytattam le.

Nem terjeszkedem ki azokra a kérdésekre, amelyeket Erdély helyzetével kapcsolatban adott fel és amelyek közül csak azért említek meg néhányat, hogy feltárjam, milyen ezeknek a problémáknak természetrajza, amelyek ma egy erdélyi, főleg kisebbségi tőkést foglalnak magukba.

Általánossá kezd válni a meggyőződés, hogy a kormány az erdélyi ipart és kereskedelmet szándékosan tönkre akarja tenni.

Szabad-e erről beszélni?

Megfelel-e a valóságnak ez a köz tudatban gyökeret verő hír? Meddig bírja ezt a nyomást az erdélyi ipar és kereskedelem?

Hol van a segítség?

Ki lesz az adóalany? Élet-e Románia Erdély ipara és kereskedelme nélkül? Mi lesz a munkanélküliekkel?

De ezek csak a közép gondolat kifejezésre tendáló kérdések, amelyekkel párosulnak a következők:

Mi a különbség a regáti és erdélyi adózás között? Van-e statisztika az egyes országrészek adóteljesítményeiről? Vannak-e árverések a régi királyságban is napról-napra adóbehajtások céljaira?

Továbbá:

Hány bank van Romániában? Mennyi visszszámítást élveznek a különböző országrészek pénzügyintézetei? Hogyan állunk az ipari hitel kérdésével? Mennyit kapnak Erdély és mennyit a regát vállalkozói?

Ezek a kérdések felelet nélkül is sokat, mindent megmondanak. Azonban mindezeket a kérdéseket csak azért irtam le, hogy ezek után rátérjek az én informátorom kijelentésére:

— Az erdélyi kisebbségi tőke még nem menekül, de utra készen áll Romániából!

— A nagyváradi és kolozsvári események, amelyek csak külső szinten voltak antiszemita kilengések, de lényegükben minden kisebbség ellen való megnyilatkozások, e-érték azt, hogy

most már minden biztonság eltűnt ezeknek a tőkéknek életéből.

Ime nagy vonásokban azok a sebhelyek, amelyeket Erdély közgazdasága mutat. Feltárjuk az illetékesek előtt, segítsenek rajta, ha még tudnak, ha egyáltalán

még lehet. De igyekezzenek tenni. Nem tanácskoznunk, hanem cselekedni! Mert ha nem, elkerülhetetlenül jön, már dühörög valahol mélyén az eseményeknek, amikről minden tőkés fél, amely elsepri azokat, akik ma még a segítség lehetőségének birtokában vannak: a gazdasági forradalom.

Fáskerti Tibor

Sörgyárat alapít Marosvásárhelyen az aradi Neumann Testvérek szeszgyár

Az aradi Neumann Testvérek cég hatalmas szeszipari érdekeltségének további kiterjesztését határozta el.

A vállalat marosvásárhelyi érdekeltsége: a Marosvásárhelyi Szeszgyár Rt. Marosvásárhelyen sörgyárat létesít, amely a Székelyföld sörszükségleteit fogja fedezni.

A gyáralapítás további részletei még hiányoznak.

Huszonkét millió lej a fizetésképtelen Palcu Lázár pankotai bortermelő és kereskedő cég passzívája

A kereskedő összes vagyonát felajánlotta a hitelezők kielégítésére

Az Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság arad-bánsági szerkesztősége már hetek előtt beszámolt a legnagyobb Aradhegyaljai bortermelő és kereskedő cég fizetési zavarairól. A Palcu Lázár pankotai cégről volt szó, amely moratóriumot ért. A cég helyzete az utóbbi hetekben két érdekeltségének összeomlása folytán súlyosbodott, úgy hogy

Palcu Lázár cégtulajdonos fizetésképtelenséget jelentett be, egyben pedig összes vagyonát felajánlotta a hitelezők kielégítésére.

A cég tartozásai 22 millió 523 ezer 231 lejre, aktívái 18 millió lejre rúgnak, a passzívából a banktartozások összege 18 millió lej, magánhitelezőkre 4 millió 500 ezer lej esik. A cég aktívumai között nem szerepelnek egyáltalán

a fizetésképtelen pankotai Rotor sörgyár, a nagylaki Electrica villamosági vállalat. Ellenben 75 hold pankotai szőlő (értéke 3 millió lej) 2 millió lej, a pincészet (értéke 5 millió lej) 1 millió 500 ezer lej, üzleti kiutalások (9 millió 500 ezer lej) 3 millió 500 ezer lejje szerepelnek az aktívumok között Ezenkívül

az aktívumok között van 5000 hektóliter prima minőségű, hegyaljai exportbor,

amelyből 1500 hektóliter elzálogosítottak.

Miután a cég hitelezői, több mint 75 százalékban pénzügyintézetek és az aktívumok legminimálisabb értékelése mellett csak 5 millió lejes hiány mutatkozik, a sima lebonyolításnak akadályai valószínűleg nem lesznek.

Impunerea comerciantilor se poate face și în seдинте secrete

Instrucțiunile ministerului de finanțe

Ministerul de finanțe a dat următorul ordin circular administrațiilor financiare din țară cu privire la impunerea comerciantilor:

Cu prilejul așezării impunerilor mai ales la întreprinderile comerciale nu rare ori comisiunile de primă instanță ca și cele de apel nevoite sunt a cerceta cu totul amănunțit totalitatea sau parte din operațiunile făcute.

Se înțelege că o asemenea cercetare — de amănunt — de obicei face să se desvăluie întreaga situație a contribuabilului și mai cu osebire legăturile sale comerciale, cum de pildă: casele de unde își aduce mărfurile, condițiunile de cumpărarea lor, instituțiunile bancare cari îi pun la îndemână creditul trebuitor și sub ce formă, și altele.

Toate aceste acte constituiesc acea parte a întreprinderii care atarnă de abilitatea și încrederea ce o are comerciantul față de alții — e partea intimă a întreprinderii — și de care mai totdeauna e egată soarta ei.

E firesc ca ea să nu fie cunoscută altora.

Instanțele de impuneri însă fac aceste cercetări de amănunt în văzul și auzul tuturor, desbaterile potrivit dreptului comun fiind publice, căci legea contribuțiilor directe nu spune nimic.

Pentru a se pune oare cum stavilă acești stări instanțele de impuneri, când vor găsi cu cale — fie din oficiu, fie la cererea părții — vor putea declara desbaterile secrete, dreptul comun art. 99 procedura civilă investindu-le cu această putere.

Și de altfel însăși legea contribuțiilor directe îndreptățește o atare măsură, căci de vreme ce prin art. 90, și 103 declară că veniturile înscrise în matricule ca și declarațiile sunt secrete, e vădit că și desbaterile cari duc la stabilirea acestor venituri pot fi unori declarate secrete.

În felul acesta o seamă de întreprinderi vor fi puse la adăpost — iar situațiunile de multe ori stănenitoare vor fi înlăturate.

Hirdetmény az Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank Rt. hitelezőihez

Az Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank Rt. kolozsvári cég hitelezőinek értekezlete által felkért bizottság a hitelezők értekezlete által általánosságban már elfogadott egyezségi ajánlást tekintetében a bank végrehajtóbizottságával véglegesen megegyezett és ennek alapján közhírré teszi, hogy a bankbetéti könyven, folyószámlán, csekkben és utalványon alapuló követelések teljes kiegyenlítésére az utolsó zárlattal kamatmentesen a következő egyezségi hányadot fizeti:

5000 lejig 80 százalékot, 20.000 lejig 60 százalékot, 50.000 lejig 55 százalékot, 200.000 lejig 50 százalékot, 200.000 lejen felül 45 százalékot. Ugyanazon hitelezőnek különböző címen fennálló követelése összeszámítandók, kivéve a közedu erkölcsi tetteket, melyeknek minden követelése külön veendő alapul a kielégítési hányad kiszámításánál.

A fizetés a következő részletekben történik: 5000 lejig nyomban az egyezségi az összhitelezőkkel való véglegesítése után, 50.000 lejig ettől három hónapra, 50.000 lejen felül négy egyenlő részletben az egyezségi véglegesítésétől számított három, hat, kilenc és tizenkét hónapra. E hitelezők biztosítására a bank az egyidejűleg felvett jegyzőkönyvben megállapított módon lekötötte az igazgatóság által fizetendő tízmillió leji, mely kizárólag ezen hitelezők kielégítésére fordítható, az ezen felüli összegek pedig jelzálogi bekebelezéssel és a hitelezők megbízottja által behajtandó megfelelő bonitású künlevőségekkel biztosítottak. A hitelezők megbízottjai az egyezségi hányad kiegyenlítéséig a vagyon értékesítését és hovatfordítását megbízottjaik útján ellenőrzik.

Az egyezségi csak az esetben lép hatályba, ha azt minden hitelező elfogadja és ennek jeléül az egyidejűleg szintén közösen megállapított egyezségi levelet aláírja.

Felhívjuk ennélfogva az összes betéteseket, folyószámlahitelezőket, csekk és utalványbirtokosokat, hogy a hitelezők bizottsága által jóváhagyott egyezségi levelek aláírása végett hatékonyveikkel, avagy követeléseiket igazoló egyéb irataikkal jelentkezzenek az Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank Rt. Str. Samuil Micu I. szám alatt levő bankhelyiségében.

Az aláírás utolsó határideje 1928. évi február 16. Ha ezen időpontig az egyezségi aláírása minden hitelező részéről meg nem történik, az egyezségi meghiusultnak tekintendő.

Cluj-Kolozsvár, 1928. évi február hó 1-én.

A hitelezők bizottsága nevében:

Dr. Stefan Fabius, s. k., ügyvéd, Sándor József, s. k., v. szenátor, Dr. Ujvárossy Miklós, s. k., ny. táblabíró, Weinberger Nándor, s. k., Steinberger Emil, s. k.

Bukaresiben az utazó urak találkozó helye a **Restaurant BURSA**

Isletes román és magyar könyvek. Utazók 10 százezer kedvezményben részesülnek.

str. Mihail Voda 1, amelyet AUSLÄNDER VILI vezet.

KOPROL Borsosgyőri Borolade

Agricultura din Transilvania în pragul prăbușirii

Patru calamități: Zilesii scumpi, dobânzile mari, impozitele și mai mari, venitul agricol scăzut — Agricultorii sunt mai îndatorați decât înainte de 1914 — „Aradi Polgári Takarékszövetés” prevestește cataclismul economic pentru 1928. — „Capitalurile minoritare gata de plecare”

Situația din Ardeal dă prilejuri nenumărate pentru plângeri. „Ardealul provincie” a devenit un strigăt de luptă, pe care și-l-au însușit și partidele politice. Nu vom face caz de meritul nostru trist de a fi fost cei dintâi, ceri am ridicat cuvântul contra acestei situații catastrofale. Îl ridicăm și de astădată în ora a unsprezecea ca să sunăm alarma și linem să adăogăm, că nu ne orientăm după văicăreli fără rost, tragem numai concluziile unor evenimente exasperante, cari apar în viața economică a țării ca bubele pe un corp putred dinlăuntru.

Situația exasperantă din Transilvania ni-o arată insolvențele, prăbușirile băncilor, lichidările, șomajul, mizeria care se îninde, stagnarea industriei și a comerțului. O singură mângâiere ne mai rămâne: că agricultura se ține neclintită, izvor permanent de înlărire și înviore a celorlalte activități economice grav bolnave.

Cele patru calamități

Am cutreerat satele din Banat și am văzut care este situația agriculturii. Nu voi reda impresiile mele; ci prefer să reproduc declarațiile unui director de bancă dintr'un mare centru agricol.

— Am ctit în „Ardealul Economic” informația, că a apărut graul unguere în România.

Am ctit și comentariul ziarului, care atribuie acest fenomen lacrimii la preț mare a agriculturii. Da agricultorii în la preț; dar nu pot face altfel din patru motive: Salariile muncitorilor agricole sunt urcate, dobânzile și mai urcate, impozitele au ajuns culmei, venitul agricol a scăzut.

Nu poate fi vorba de reducerea salariilor în agricultură, până când produsele industriale se scumpesc mereu.

Agricultorii mai îndatorați decât înainte de 1914

— Volumul mare al datorilor n'ar fi o pacoste de neînvinș; dar devine o pacoste din cauza dobânzilor de 25 procent, adică de patruori atât cât se plătea înainte de războiu. Războiul a adus însă o conjunctură favorabilă agriculturii, astfel, că datoriiile au putut fi plătite ușor. Astăzi nu putem să visăm o asemenea conjunctură.

— Impozitele grele fac ca tot a patra găină din curtea agriculturii să se vândă pentru a plăti dările. Pe deasupra agricultorii mai simt și apăsarea dărilor plătite de industria producătoare a diferitelor articole necesare agriculturii.

— În asemenea împrejurări agricultorul nu are puțină nici a unei exploatare raționale și nici să facă investiții de îmbunătățire. Pământul i-se vîpărește și producția scade. În timpul din urmă jugărul de pământ în Aradul-Nou, cel mai scump în Banat, a scăzut dela 80.000 la 50.000 lei.

Acestea sunt constatările unui director de bancă dintr'o comună fruntașă din Banat.

Ținem să dăm și alte păreri, cari pot face lumină asupra situației grele, în care ne găsim.

Aradi Polgári Takarékszövetés prevestește prăbușirea economică pentru anul 1928

Menirea unei bănci nu este să răspândească panica, dar fiindcă băncile ar suferi cele dintâi, dacă

panica s'ar produce de fapt. Dacă totuși direcțiunea unei bănci își ia răspunderea să anunțe în dare de seamă anuală că anul viitor ne va aduce o adevărată prăbușire, trebuie să presupunem, că a cules indicațiunii foarte puțin favorabile. Adăogăm, că banca numită are 25 sucursale la sate și astfel este în măsură să cunoască situația agriculturii cât se poate de bine prin contactul ce îl are cu dânșii.

Cităm din raportul băncii pe anul 1927:

„Anul 1927 nu ni-a adus nimic nou. Dificultățile financiare, cari au păsat asupra agriculturii, industriei și a comerțului sunt prea cunoscute. A doua jumătate a anului ni-a adus reducerea dobânzilor; dar aceasta ușurare n'a fost în stare să contrabalanseze consecințele crizei. Prețurile imobilelor au scăzut în unele locuri cu 50 procente. Proprietarii îndatorați, cari n'au apucat să-și plătească datoriiile în ultimii ani se pot aștepta la surprize întrucât se vor pomeni cu datorii cari vor întrece valoarea pământurilor, sau caselor ipotecate. Totuși este de remarcat tendința spre reducerea dobânzilor care este un semn de îndreptare. Deocâmdată însă spiritul de întreprinderi stagnează.

Capitalurile minoritare gata de plecare

Devine tot mai irezistibilă convingerea, că guvernul ținde să puineze comerțul și industria din Transilvania prin impozite insuportabile și printr'o politică de rees-

Direcțiunea CFR. nu reînnoiește contractele pentru reparaturi de vagoane

Contingentul vagoanelor reparate a scăzut cu 20 la sută în 2 ani — Situația defavorabilă a industriei grele — Construirea vagoanelor noi nu se va putea începe înainte de Iunie

— Dela corespondentul nostru din Arad și Banat —

Înainte de aceasta cu o jumătate de an, prin Ianuarie 1927 am publicat în ziarul nostru păreriile dlui Ladislau Vigyázó, directorul fabricii de vagoane „Astra” din Arad, care arăta că situația nefavorabilă a industriei grele este o urmare a crizei generale economice și până când va dăinui această criză, nici industria grea nu va putea să prospereze.

A doua jumătate a anului 1927 a confirmat pe deplin prevederile dlui director Vigyázó. Ba, chiar mai mult, agravându-se criza generală, și situația industriei grele s'a înrăutățit. Prosperarea industriei grele depinde în mare parte de prosperarea exploatațiilor de petrol, de lemne, de mori și de fabrici de spirit. Afacerile acestor întreprinderi mergând prost, a fost lovită indirect și industria grea.

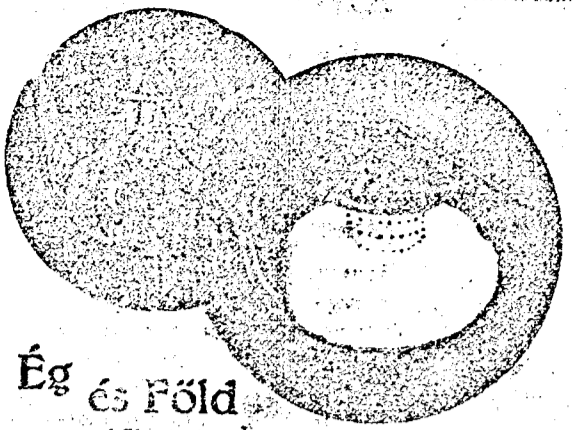
Zilele acestea am avut iarăși ocazia să vorbim cu un director al unei mari întreprinderi de industrie grea din Banat, care ni-a repetat aproape cele declarate în anul trecut de către dl director Vigyázó și a adăogat un prognostic și mai trist pentru 1928, susținând, că criza nu și-a ajuns culminația până acum și avem de așteptat zile grele.

tabile și printr'o politică de rees-

compt ostilă băncilor ardeleni. Dacă mai adăogăm și enervarea produsă de evenimentele din Oradea și Cluj cari au avut numai în aparență un caracter antisemit, în realitate însă s'au îndreptat contra minorităților în general, vom înțelege pentru ce capitalurile minorităților nu se mai simt în siguranță.

Am desvălit rănilor vieții economice din Ardeal. Cei în drept să ia seama și să vină cu măsuri de îndreptare la timp. În adâncuri clocotește furtuna, care îi va mătura pe acci cari astăzi încă sunt în măsură de a determina o îmbunătățire.

Făskerti Tibor

Ég és Föld

a különbség, ha a tea fémédényben készül, vagy herfil az asztalra, vagy ha „Teashanna” védjeggyű teakeverékek a legújabb suggó-szűrővel ellátott „Kompletta” teashannában nyernek elkészítést. Ha kísérletet tesz, akkor az így elkészített tea nemcsak az Önöknek is meg fogja lepni.

„Teashanna” teacsomagok borítólappal az alant címre behűld. Az elkészítéshez tartozó csobortató, his teleshancsó, vagy csészé, a „Teashanna” védjeggyű teacsomagokhoz, nek megfelelő burkolattal ellenében kapható meg. Teekanne-Co., Dresdeni.

Kérlek megvásárolni csak a Teashanna

indusriile grele; ci și alte întreprinderi cu cari s'au într'o lezătură mai strânsă, astfel întreprinderile Corcan din Caransebeș, Moara Industrială din Timișoara și uzinele Rimanoșy din Oradea, precum și un mare număr de industrii mici.

Th. Căpitanovici

A Banca Națională alkmányzója Th. Căpitanovici a franciáor-szögi Cannesben, január. 29-én hetvenéves korában meghalt.

Căpitanovici alkmányzó jelentős szerepet játszott a régi Románia és a Banca Națională életében. Ő volt az, aki a vilgháború idején Románia aranykészletét a Bukaresti elfoglaló német hadsereg elől Moszkvába szállította és a vilgháború idején hosszú ideig élt az orosz birodalom egykori fővárosában, ahol Oroszország pénzügyi és katonai vezetőivel mélyítette ki Románia kapcsolatait.

Căpitanovici halála idős kora dacára váratlanul hatott, az alkmányzó Cannesbe való megérkezése után néhány nappal influenzába megbetegedett, amely tüdőgyulladásá sulyosbított. A Banca Națională igazgatósága elhatározta, hogy Căpitanovici holttestét hazaszállítja, a kormány pedig az alkmányzót a nemzet halottjának eközti és fényes temetést rendeztet részébe.

Emiterea certificatelor de origina in Italia

Ministerul de finanțe a trimis un ordin circular tuturor punctelor vamale din țară prin care le face cunoscut că în baza unei noi legi s'au înființat în toate capitalele de provincii din Italia, „Consilii și Biurouri economice ale provinciilor”, în atribuțiunile cărora au fost incluse îndatoririle cari mai înainte fuseseră în seama Camerelor de Comerț.

Astfel în prezent aceste „Consilii și Biurouri economice de provincii”, au căderea de a elibera certificate de origină și cărți de identitate pentru voiajorii comerciali și în genere toate atribuțiunile pe cari mai înainte le aveau Camerele de Comerț, cu privire la dezvoltarea comerțului cu străinătatea.

Vămile au fost invitate să recunoască valabilitatea actelor liberate de sus menționatele Consilii și Biurouri.

Tavasszal kitör a sörháború

Emelkedik a sörtermelés és a fogyasztás, de a gyárak rentabilitása csökken — Viharos lesz az 1928. sörév — A Temesi Sör, a tordai sörgyár, a Dreher-Haggenmacher, a Bürger Sör, a Czell-csoport, az Ursus és a regáti Luther-sörgyár harca a piac hegemóniájáért

Románia söriparát az általánosan érezhető gazdasági krízis súlyos megpróbáltatások elé állította, amelyek végleges kiútja még mindig nem mutatkozik. Az elmúlt évek folyamán Erdély és a Bánság söripari vállalatai között a konkurencia egyre nagyobb méreteket öltött és ez főleg az eladási piac radikális megszerzésében nyilvánult meg.

A sörgyárak között a harc és konkurencia tulajdonképpen a fogyasztóközönség kizárásával a kulcsak mögött folyt évek óta keresztül és a közönség a verseny eredményét csak abban láthatta, hogy

a gyárak sörtermései egyre jobb minőségűvé válnak.

Mi történt a kulcsak mögött? Erdély és Bánság söripari vállalatai áldozatokat nem sajnálva vagyontokat investáltak a sörharc lefolytatásához szükséges eszközök biztosításáért és ez az áldozatkész tőkebefektetés a vállalatok anyagi rentabilitásának rovására ment.

A sörgyárak között folyó ádáz harcot kartell útján próbálták egy időben letompítani, ezt a kollektív egyetértést azonban nem sikerült létrehozni a gyárak között, mivel a terjeszkedés és az eladási feltételek limitálásával a gyárak még inkább veszélyeztetve látták érdekeiket. A tervbevett sörkartell meghiusulása még nyitott kérdést, amelyre előreláthatólag az idei sör szezonban újra sar fog kerülni.

Ami a sörgyárak helyzetét illeti, irányadó lehetne a gyárak 1927. évi mérlegeinek kimutatása, amelyet október elsejével zártak és

lényeges kontingensemelkedést mutatnak az eladás terén az előbbi évek kimutatásaival szemben.

Az adatok azonban távolról sem szolgálhatnak iránymutatásul, mivel az elmúlt sörév igen messze áll attól a produktivitási nívótól, amelyet normális gazdasági körülmények között a gyáraknak elérniük kellett volna. Tény azonban — és ezt örömmel jelenthetjük, — hogy

a sörtermelés és fogyasztás kimutatásainak adatai az évről-évre növekednek,

ami a söripar fokozatosan bekövetkező normalizálódását jelenti.

A közeledő sörszezonra való tekintettel munkatársunk beszélgetést folytatott a söripar egyik szaktelentijével, aki a tavaszi sörszezonra vonatkozólag az alábbi nyilatkozatot tette:

— A sörgyárak között fennálló hatalmas verseny, — mondotta informátorunk — főleg a nehéz viszonyoknak tudható be, amelyben a söripar is küzd a gazdasági válság ellen.

Az 1928. sörév igen viharosnak ígérkezik.

A jelekből ítélve a gyárak között fennálló konkurencia fokozódni fog. Láthatjuk ugyanis, hogy a tét folyamán nemesak az erdélyi és bánsági, de a regáti sörgyárak is megtették a szükséges lépéseket arra, hogy eddigi eladási területük határait túllépve az ország különböző pontjain szerezzék maguknak fogyasztópiacot. A na-

gyobb gyárak például, így a *Temesi Sörgyár*, amely eddig „Abszorbált”-ként kizárólag a Bánság és a határmenti városokban dobta ki piacra sörkészítményeit, hatalmas investíciókkal üzemét országossá terjesztette.

Kolozsváron 10 millió lej tőkebefektetéssel hatalmas sörgyárat és sörraktárt létesített;

ugyan így *Ermihályfalván*, Erdély és Bánság többi városaiban, valamint az ókirályság számos központjában fiókokat és sörraktárakat létesített.

— Magától értetődő, hogy a terjeszkedések folytán azok a sörgyárak, amelyek területére bejött a konkurencia, szintén megtették kontraparizációs végett szükséges lépéseiket. Így

a tordai sörgyár lerakatokat épített különböző városokban, valamint a Bánság centrumában, Temesváron.

A *Dreher-Haggenmacher* sörgyár szintén hatalmas hálózatot teremtett magának az országban azzal, hogy a legnagyobb városokban, ipari és kereskedelmi centrumokban gyártmányai részére lerakatokat létesített.

Öt millió lejre emeli fel alaptőkéjét a Gyergyói Bank és Takarékpénztár

A pénztintézet 7000 ezer darab 500 lej névértékű részvényt bocsát lejegyzésre

A *Gyergyói Bank és Takarékpénztár Rt.* legutóbbi közgyűlése elhatározta, hogy az intézet alaptőkéjét 1 millió 500 ezer lejről 5 millió lejre emeli fel. A pénztintézet, amely *Puskás István* vezérigazgató irányítása mellett a Székelyföld pénzügyi életének egyik jelentős tényezője, 7000 darab, egyenként 500 lej névértékű részvényt bocsát lejegyzésre, amelyekre az elővételi jog február hó 5-től kezdődőleg február hó 25-ig bezárolag gyakorolható.

Személyzeti leépítéseket eszközölnék a bankok

A *Temesvári Telekbank és Építő Rt.* példáját követte a nagyváradi *Anglo International Bank Ltd.*, amely hat tisztviselőjét bocsátotta el

Az általános gazdasági válság és az üzleti lehetőségek korlátozottsága leépítésre kényszeríti a legtökeletesebb pénztintézeteket is, amelyek a régió és a személyi, valamint dologi kiadások csökkentésével igyekeznek ellensúlyozni a dekonjunktúra következtében korlátozott kereseti lehetőségeiket.

A *Temesvári Telekbank és Építő Rt.* személyzeti leépítése után a csatlakozott területek egyik legnyomasztóbb helyzetben lévő kereskedelmi csoportjának, Nagyváradnak egyik nemzetközi realitációban is nagy tekintélynek örvendő pénztintézeti érdekeltségű, az *Anglo International Bank Ltd.* határozta el a tisztviselői létszám redukálását. *Szigeti Pál*, a nagyváradi *Anglo Bank* igazgatója a gazdasági

— Az *aradi Numann szeszgyár* *Marosvásárhelyen* sörgyárat épített a marosvásárhelyi *Bürger sörgyár* viszont szintén megfeszített lépéseket tesz országos fogyasztópiacot biztosítani magának. Terjeszkedik a *Czell csoport*, valamint a kolozsvári *Ureus sörgyár* is.

— A későbbig menő harc tehát be fog következni:

A kiterjesztett tőkével dolgozó gyárak ugyanis alig ha fogják sajnálni az áldozatokat a piac hegemóniájának megszerzéséért.

és ezt a harcot még erősebbé fogja tenni az a körülmény, hogy az erdélyi és bánsági terjeszkedéseken kívül a csatlakozott területek felé tendál a regáti *Luther sör* is, amely bár nem bír nálunk erős alapokkal, a fontos ipari és kereskedelmi centrumokban mégis jelentős eladóképességű lerakatokat létesített magának.

A szakvéleménnyel kapcsolatosan csak azt kívánjuk megjegyezni, hogy sem a lej stabilizációja, de még a külföldi kölcsön sem fogja az idén megjavítani az ipar és kereskedelem helyzetét, mivel ilyen nagyfokú változáshoz, — mint a kioperált seb begyógyulásához — évekre van szükség. A helyzet tehát nem javulhat, ami egyet jelent azzal, hogy az erős konkurenciában a gyengébb minőségű sörtermékekre berendezett gyárak elvesztik rentabilitásukat a hatalmas tőkével dolgozó és a konkurenciát jobban bír sörgyárakkal szemben.

„Organizáció”
Szidon János lugosi bankigazgató havi folyóiratot adott ki a pénzügyi, ipari és kereskedelmi irodák tisztviselői részére

A gazdasági viszonyoknak a közeli időben várható kialakulásával együtt az irodai ügyvitel eddigi módszerei is olyan változásokon fognak keresztül menni, amelyek közelről érintik az irodai alkalmazottak létfeltételeit. A nyugati államokban évek óta folynak az irodai ügyvitel átszervezésének munkálatai. Az új irányzatnak nagy lendületet adott a leépítés kényszerültsége, amely idő, munka- és költségmegtakarító rendszereket teremtett. Az új módszer alkalmazásának első eredménye az, hogy az irodai alkalmazottak egyharmada feleslegessé vált.

Külföldi szaklapok jelentése szerint az irodai munka racionalizálása csak átmenetileg hátrányos az alkalmazottakra, a *Deutsche Bank* jelentése szerint pedig a terjedelmes leépítés dacára Németországban kevés a munkanélküli banktisztviselő és a munkanélküli és többi külföldi államok viszonyai az alkalmazottak részére egészen más helyzetet teremtettek, mint Romániában, ahol a gazdasági fejlődés kezdetén vagyunk. A jelenlegi gazdasági viszonyok mérlegelése és a társadalmi osztályok ellentétes érdekei azt parancsolják, hogy az irodai munka racionalizálásával kapcsolatosan olyan kivezető utakat teremtsenek és találjanak, amelyek az ezekre menő alkalmazottak egzisztenciáját a megsemmisüléstől megóvják.

Szidon János, lugosi bankigazgató „Organizáció” címen havi folyóiratot adott ki, amely azt a célt szolgálja, hogy az elkerülhetetlen leépítés hántó élei a lehetőség szerint letompítsanak. A lap a vállalatok és az alkalmazottak érdekeit egyforma tárgyilagossággal kívánja képviselni. A folyóiratnak a következő állandó rovatai vannak:

1. *Közlemények az irodai ügyvitel újjászervezéséről.* Átirásos rendszerek a könyvvitelben és a levelezésben. Különféle irodai eszközök leírása és képekben való bemutatása.

3. *Hírek a bel- és külföldi munkaadói és alkalmazotti egyesületek működéséről.*

4. *Szakkönyvek és folyóiratok szemléje.*

5. *Vegyes közgazdasági hírek.* A bel- és külföldi gazdasági helyzetet és eseményeket ismertető jelentések.

Minden vállalat és minden tisztviselő érdeklődéssel olvashatja a lapot, amely alkalmas ad az új irodai módszerek megismerésére és elsajátítására. Az „Organizáció” ára olyan mérsékelt — számonként 30 lej, fél-évenként 150 lej, — hogy az anyagi kérdés eltörpül a nyújtott előnyök jelentősége mellett.

Situație firmei Lazar Palcu

Insolvența firmei Lazar Valcu en-grosist de vinuri în Pâncota este speranța să poată fi aranjată în mod pa-znic. Pasivele sunt de 22 milioane și jumătate, activele de 18 milioane. Creditorii fiind în partea cea mai mar-bănci se poate aștepta că nu se vor face presiuni imobile și imobiliare și în-treprinderile importante ale firmei vor putea să fie valorificate în moduri cel mai avantajoase.

Megalakult a Romániai Rum-, Cognac- és Likörgyárosok Országos Szindikátusa

A temesvári szeszipari kongresszus a szesziparágak konszolidációja érdekében nagyfontosságú határozatokat hozott — Szeszipari hitelintézet és borszeszgyárak létesítését vette tervbe a szindikátus

— Az „Ardealul Economic” — „Erdélyi Közgazdaság” arad-bánsági szerkesztőségétől —

Január 28-án tartották meg Temesváron Schwartz Fülöp gyárigazgató elnökletével a romániai rum-, cognac- és likörgyárosok azt az értekezletüket, amelyen a Romániai Rum-, Cognac- és Likörgyárosok Országos Szindikátusának megalakítását kimondták. A szindikátus vezetését a következőképpen állították össze:

Diszelnökök Vasile Apostoleanu, Gh. Nicolescu és C. Ghetu, ügyvezető elnök Schwartz Fülöp, a kereskedelmi osztály elnöke Grünhut Géza (Lugos), akik mellé negyven tagú választmányt választottak.

A tisztikar megválasztása után a szindikátus első kongresszusának megtartására került a sor. Első pontként a rum-, cognac- és likörgyárosok borszeszrel való ellátása kérdését tárgyalták. A kongresszus vezetősége ennél a pontnál a következő előterjesztést tette:

Előterjesztés

az új törvény értelmében szükségelt borszesz és borpárlat beszerzéséről

A bor és szesz italok hamisításának megállításáról szóló törvény 38. szakasza arra kötelezi a rum- és likörgyárosokat, hogy gyármanyaik előállításához csak borpárlatot és borszeszt használjanak fel. Az előírt nyersanyaggal való ellátás tekintetében azonban messze menő nehézségek merültek fel, mert

a 30 foknál gyengébb borpárlat annyira szaturált kozmaolajjal, hogy abból jöminőségű liköröket előállítani egyáltalában nem lehet.

Szaksterü próbák után megállapíthatjuk, hogy az ily módon előállított likör sem az ízének, sem az egészségnél nem felel meg. Velamivel könnyebb a helyzet a rum előállításánál, mert az 50 százalékos borpárlat már kevesebb kozmaolajat tartalmaz. Hogyha a törvény előírásainak meg akarunk felelni, de egyúttal kifogástalan rumot és likört főrekszünk előállítani, akkor csak a borszesznek felhasználása jöhetne tekintetbe, amelynek beszerzése azonban különböző nehézségekbe ütközik, nevezetesen:

1. A besszarábiai borszeszgyárosoknak semmivel sem indokolt magas árkövetelményei, ami arra enged következtetni, hogy

az ottani gyárosok kartell létesítettek és a törvényes intézkedések védelme alatt saját anyagi érdekeiket túlságba viszik.

2. Az a sajnálatos tapasztalatlunk, hogy

a besszarábiai borszeszgyárakból beszerzett borszesz nem tisztán borból készül,

hanem gyakran annak melléktermékeiből, mint például seprőből vagy tőrkölyből, sőt értesülésünk szerint gyümölcsből is készül ilyen magas fokú szesz, legfőképpen pedig almából, amelynek az ára kilogrammonként 60—80 bani között mozog. Ilyen 96 százalékos foktartalmu gyártmányoknál ezen nyersanyagok nem ismerhetők fel, mivel azonban a rum és likör csak ezen szesz hígítása után állítható elő, a borszesz a hígítás által gyakran elárulja azt a ténnyel,

hogy a szesz nem készült tisztán borból, ahogyan ezt a törvény előírja és ami főleg és elsősorban a törvény intenciója volt.

3. Az óriási földrajzi távolság, amely példának okául Temesvártól Chiseneu-ig több mint 1000 km-t tesz ki, óriási fuvarkötségeket okoz, amely a borszesz árát 12-15 százalékkal megdrágítja, sőt miután a kisebb gyáros nem képes borszeszt vagonszámra vásárolni (1 vagon borszesznek az ára 2 millió lej), kisebb tételnél a fuvarkötség még további 8—10 százalékkal drágítja meg a borszeszt.

Határozati javaslat:

1. Kérjük fel az Uniunea Generală a Sindicatelor Viticole din România testületet annak közvetítésére, hogy

a besszarábiai borszeszgyárosok túlhajtott árkövetelésüket mérsékeljék,

annál is inkább, miután az egész szakmában nincsen olyan ágazat, amelynek több előnyt biztosítana az új törvény, mint épen neki.

2. Forduljunk az országos egyesülethez, hogy

a borszeszgyárak a szóbanforgó borszeszt kizárólag borból készítsék,

miután az új törvénynek legfőbb intenciója volt a bornak értékesítése.

3. Minden borszeszgyárnak kötelességévé tétessék, hogy

a nemzeti ipar pártolásáról szóló törvényben biztosított 45 % fuvarkedvezménynek elnyerése érdekében a szükséges lépéseket megtegye.

Ehhez a ponthoz fűzzük még azt a kérelmet, hogy a most készülő új vasúti tarifa megállapításánál hasson oda az „Uniunea Generală a Sindicatelor Viticole”, hogy a borszesz a mostani D. osztálynak megfelelő olcsóbb osztályba soroztassék. Megjegyezzük e helyen, hogy a borszesz elnevezése a nomenklaturában egyáltalában nem fordul elő, így hát a feladóállomások különböző véleménye szerint hol a B., hol a C. és csak nagyrítján a D. osztályokba soroztatik. Mindenesetre helytelen a borszesz-

nek azon osztályba való sorozása, amelyben a gabonaszesz szerepel.

4. Indítványozzuk, bizza meg a kongresszus az elnökséget, hogy az Uniunea Generală a Sindicatelor Viticole támogatásának megnyerésével forduljon a Comisia Permanentă-hez azzal a kérelemmel, hogy a pénzügyminiszterhez intézett ama kérvényünket, miszerint az eddig élvezett

szeszadóhitel a borszesz átvételénél is alkalmazást nyerhessen,

magáévé tegye és annak kedvező elintézésére befolyást gyakoroljon.

5. Mindezen felsorolt indítványok azonban nem védik eléggé a kisebb likör- és rumgyárosoknak nagy számát, akik csak kisebb mennyiségben képesek 300—400 liter borszeszt beszerezni. Ennek az elszállítására Chisineutól például Cluj, Salmar és Arad városokba nemcsak óriási költségeket jelentene, hanem mint darabáru a hosszú úton nagy rizikóval járna. Ennélfogva

indítványozzuk ugynevezett szabadraktáraknak létesítését, amelyek eddig a gabonaszesz raktározására és forgalombahozatalára fennállottak,

sőt ugyanezen raktárakat, melyek eddig is megfeleltek hivatásuknak, a jövőre nézve borszesz-szabadraktárak létesítésére ajánljuk.

Ilyen szabadraktárak, melyek jelenleg Timisoarán, Aradon, Kolozsváron, Nagybanán, Sibiuiban, tehát az országban arányosan vannak elhelyezve, a chisineui borszeszgyárakból vagonszámra, de adómentesen szerezhetnének borszeszt és körleteikben kisebb mennyiségekben a kisebb gyárosokhoz juttathatják. Ennél a pontnál megemlítjük azt is, hogy

Erdélyben és a Bánátban, esetleg Bukovinában 1—1 borszeszgyár létesíttessék.

A kongresszus a határozati javaslatot egyhangúlag elfogadta.

Lepárolás után 40 százalékos foktartalomig lehessen gyümölcspálinkát előállítani

A tárgysorozat második pontja-

ként a kongresszus vezetősége a következő

Határozati javaslatot

terjesztette elő:

Az 1928. év január 29-én tartott likör-, rum- és cognacgyári és borszeszgyári országos értekezleten a következő indítvány fogadlatott el:

Az országos kongresszus elhatározta, hogy egy a pénzügy-, valamint a földmívelésügyi minisztériumokhoz beadványt intéz, hogy a szeszitalok eladása és gyártása körüli visszaélések megtorlásáról szóló törvény végrehajtási utasításának 48. szakasza, amely elrendeli, hogy gyümölcspálinkát 30 foknál magasabb foktartalommal előállítani nem szabad, — olyképp módosíttassék, hogy magasabb adótellet és megfelelő ad válorem lefizetése mellett,

lepárolás után 40 százalékos foktartalomig lehessen gyümölcspálinkát előállítani,

éppugy, mint a cognacnál és egyúttal elhatározza az országos értekezlet, hogy ezen kérelem támogatására felhívja a törvény 56. szakaszában előírt állandó bizottságot.

Indokok:

A gyümölcspárlatok az egész világon 40—50 foktartalommal kerülnek forgalomba. Bánát és Erdély lakói ilyen magasfokú pálinka fogyasztásához szoktak hozzá. Ezen cikkek között az első helyet foglalja el az ugynevezett szilviorium (sligovița), amelynek a technikai része abban rejlik, hogy

a szilvából előállított ugynevezett túca desztillálás után a kozmaolajtól megtisztítatik és ennélfogva természetesen magasabb foktartalmat ér el.

Az ilyen szilvioriumot exportcélokra is felhasználják annak idején és nemcsak a szomszéd államokba, hanem Amerikába is megtalálta az útját.

Kiemeljük még azt a tény is, hogy

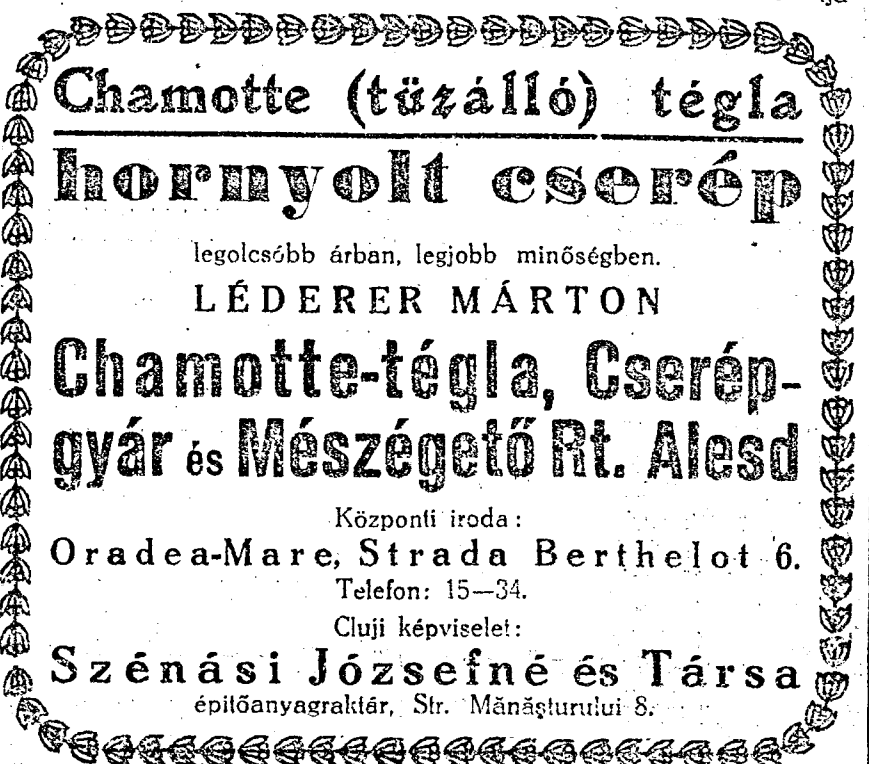
Erdélyben és Bánátban a nagy gyümölcspárló cégek és pálinka-nagykereskedők pincéiben 20—25 évre visszamenőleg évfolyamok vannak e cikkekben,

amelyek milliókra menő értéket képviselnek és ha a végrehajtási rendelet e tekintetben változást nem nyerne, akkor ezen cikkek eladási és fogyasztási tilalma súlyos anyagi veszteséget jelentene ezen cégekre nézve.

Ezen sérelmes pont módosítása a bortermelőknek is érdekében áll a következő okoknál fogva:

A tőrkölyt és seprőpálinkát Erdély és Bánát közönsége mindig 40—50 foktartalommal fogyasztotta

és ha ezen cikkek az említett sérelmes szakasz folytán 40 százalékos foktartalommal nem legzenek előállíthatók, akkor a bortermelők a szőlőből nyert tőrkölyt és borból nyert seprőt nem fogják tudni értékesíteni.

Chamotte (tűzálló) téglá

hornyolt cserép

legolcsóbb árban, legjobb minőségben.

LÉDERER MÁRTON

Chamotte-tégla, Cserépgyár és Mészégető Rt. Alesd

Központi iroda:
Oradea-Mare, Strada Berthelot 6.
Telefon: 15—34.
Cluji képviselő:
Szénási Józsefné és Társa
építőanyagraktár, Str. Mănășturului 8.

A likőrök és rumok forgalombahozatalával kapcsolatosan a szindikátus vezetősége a következő előterjesztést tette:

Indítvány:

A kongresszus utasítja az elnökséget, intézzen úgy a pénzügy, mint a földművelésügyi miniszteriumhoz beadványt, hogy a szesz italok gyártása és forgalombahozatala körüli visszaélések megállításáról szóló törvény végrehajtási utasításának 49. 50. 53. szakaszaiban előírt

palackozási könszert ne alkalmazassék 30 százaléknál gyengébb likőrökre, 50 százaléknál gyengébb rumra, valamint 40 százalékgig terjedő foktartalmu szilva-, törköly- és seprőpálinkára, valamint 40 százalékgig terjedő foktartalmu rachiu de vinra.

Indokok:

Teljesen érthetetlennek találja az érdekltség ennek az intézkedésnek az intencióját, mert egyebet nem vagyunk képesek megállapítani, mint azt, hogy ezen intézkedés az amúgyis drága árut feleslegesen még lényegesebben fogja megdrágítani. Azonban kellemetlen kihatása lesz ezen intézkedésnek úgy pénzügyi, mint egészségügyi szempontból akkor, hogyha

a korcsmáros a központi szeszraktárakból vásárolt aromizált 30 fokos gabonaszeszebe (rachiu industrialea) cukrot fog vegyíteni és ezáltal nemcsak ártalmas likőröket fog előállítani, hanem teljesen kiújtsza a törvény intencióját,

amely a borszesz használatát és ezzel együtt nemesebb italok előállítását célozza.

Az engedéllyel bíró rum- és likörgyáros, köteles a gyártmány után 20 százalékos forgalmi adót fizetni, de még ezen összeg fölött esik a kincstár, ha a korcsmáros likörökben 30 százalékos aromizált gabonapálinkából fog cukor hozzávegyítésével likőröket quantum satis gyártani.

Ezen visszaéléseket ellenőrzéssel megakadályozni nem lehet.

A megállítás egyedüli módja az, hogy legális rum- és likörgyárosoknak módjában álljon borpárlatból készült 30 százalékon aluli likőrt és 50 százalékon aluli rumot hordókban, úicsó árban forgalomba hozni,

ami által rum és likörnek gabonaszeszből (rachiu industrial-ból) való előállítása megszűnnék, mert a legális áruval szemben már nem volna versenyképes.

Mendel Pascal bukaresti gyáros indítványára kimondotta a kongresszus, hogy szükségesnek tartja a rum-, cognac- és likörgyárosok hitelszövetkezetének megalakítását.

A hitelintézet 10 millió lej alapfőkével alakulna meg, amelyből 6 millió lejt a régi királyság, 4 millió lejt pedig Erdély és a Bánság szeszipari érdekeltségét legyezne.

A hitelintézet egyik célja, hogy Bukovinában, Erdélyben és a Bánságban egy-egy borszeszgyár felállítására a kezdeményező lépéseket tegye.

A kongresszus lefolyása azt igazolja, hogy az ország szeszipari érdekeltségei jelentős lépéseket tettek az egész iparág konszolidációja érdekében.

Cititi „Lemnul“

Repartitia mărfurilor de sezon la C. F. R.

In conformitate cu regulamentul pentru depunerea și încercarea mărfurilor, regulamentul ce va intra în curând în vigoare, mărfurile de sezon ce se vor încerca la grupa întâia, au fost astfel stabilite:

Bradul verde pentru pomii de Crăciun, de la 1 Decembrie la 31 Decembrie,

butoaiele goale de vin de la 1 Octombrie la 30 Noembrie,

cartofii noi, de la 15 Iunie la 15 Iulie,

cartofii de la 15 Septembrie la 30 Mai,

cioplitura predată de țaranii de pe linia îngustă Turda-Abrud, de la 1 Martie la 31 Octombrie,

gunoii pentru îngrășăminte de la 1 Septembrie la 30 Aprilie,

harazii și mătasele de la 1 Februarie la 30 Aprilie,

mangalul destinat uzinelor statului Hunedoara, de la o dată ce va fi stabilită de ministerul de industrie și comerț,

nucile, fie interne, fie la export, de la 15 Octombrie la 31 Decembrie,

orzul și orzoaica la adresa fabricilor de bere, de la 1 Noembrie

la 31 Decembrie, rădăcinile de cicoare, de la 15 Septembrie la 31 Decembrie.

Semințele de primăvară

Vor beneficia de avantagiile mărfurilor de sezon:

Grâul de primăvară, orzul, orzoaica, trifoiul, lucerna, semințele de floarea soarelui și dovleac și ori ce semințe ce se seamănă primăvara, de la 1 Martie la 30 Aprilie.

Fasolea, cartofii, meiul, dughia, parângul și porumbul de sămânță, de la 1 Martie la 15 Mai.

Grâul, expedit ca sămânță de toamnă de la 1 Octombrie la 31 Decembrie.

Aceste semințe se vor expedia cu certificatul consilieratului agricol de care aparține stațiunea de predare sau destinație.

Certificatul se va opri de stația de predare.

Vor mai beneficia de avantagiile mărfurilor de sezon:

Sulfatul de cupru de la 1 Aprilie la 31 Mai și

vinul nou, de la 15 Septembrie la 31 Decembrie.

A téglá- és cserépgyárak dekonjunkturája Romániában

Miért nem sikerült a kartell? — A tavaszi szezon a szabad verseny jegyében indul meg

Beszámolt az „Ardealul Economic” már azokról a hosszú hónapok óta folyó tárgyalásokról, amelyeknek az volt a célja, hogy

termelési és eladási kartellbe tömörítse az erdélyi téglá- és cserépgyárakat.

A tárgyalások különböző stádiumaiban voltak olyan pillanatok, amikor az érdekelték komolyan remélhettek az eredményes megállapodást, mint azonban most komoly és jól informált forrásból értesítünk:

az érdekelték kénytelenek voltak a tárgyalásokat befejezni anélkül, hogy a megállapodást létrehozták volna.

Az ország közgazdasági leromlásának egyik legfontosabb levezető és részben oka is az építkezéseknek majdnem teljes szünetelése. A téglá- és cserépgyárak természetesen szintén csak úgy tudhatják a minden irányban megnövekedett rezsiüket fedezni, ha teljes üzemmellel dolgoznak és ennek megfelelően sokat termelnek. Az üzleti politikájuknak az a része, amely új piacok meghódítására, az eladási lehetőségek kiszélesítésére vonatkozik, a téglát illetően teljesen illuzóriussá vált, miután

ennek a cikknek a fúvarja, viszonyítva az áru értékéhez, olyan horribilis, hogy a szállítás teljesen lehetetlen.

A gyártás súlypontja tehát ennek megfelelően a cserép-produkcióra helyeződött át és téglát ma a gyárak csak annyit termelnek, amennyit közvetlen környékükön el tud-

nak helyezni.

A helyzet ma már ebben az iparban odaérett, hogy

a gyárak kénytelenek a leépítéseket minden tekintetben megkezdeni,

mert csak így remélhetik azt, hogy az erősen mecsökkenett termelési lehetőségek mellett tartani tudják azokat az árakat, amelyeket okvetlenül el kell, hogy érjenek prosperitásuk érdekében. Rendkívül meglehetősen súlyosra teszi az egyes gyárak helyzetét, hogy

az Erdélyben működő 35 és a Bánátban lévő 20 gyár ma több mint a kétszeresét produkálja az építőipar szükségleteinek.

A piacnak nincs meg relative a legminimálisabb felvevőképessége sem és éppen ezen a ponton hiúsultak meg a kartell megalakítását célzó tárgyalások: a legnagyobb gyárak, — így a bánáti *Muschong* és *Bohn*-féle gyárak, — nem voltak hajlandók elfogadni a termelés mennyiségére vonatkozó előírásokat.

A kontingentáláson kívül pedig nem voltak hajandók a területi megosztásba és az áregyezménybe sem belemenni, miután bizonyosnak látszott, hogy ezek a megkötöltségek súlyosan sértették volna érdekeiket és maguk után vonták volna mai üzemüknek nagymértékű leépítését is.

A tavaszi szezon tehát a legteljesebb szabad verseny jegyében fog megindulni és a gyárak készülődése hatal-

mas konkurrenciára és az árak leromlására enged következtetni.

Naiivitas lenne feltételezni, hogy a téglá- és cserépipar helyzetét önállóan, önmagán belül bármi módon is javítani, vagy segíteni lehetne. Az okok ennél sokkal mélyebben fekszenek és a bajok megszűnését csak a lej stabilizálásától, a kölföldi kölcsőa perfektuálása után remélhetjük, amikor hihetőleg fel fog lendülni az építkezési ipar is-és lehetővé fog válni a cserép és téglagyárak produktívájának száz százalékos elhelyezése.

Meghívó

A NAGYSZALONTAI TAKARÉKPÉNZTÁR R. T. 1928. évi február hó 19-én délelőtt 11 órakor Nagyszalontán, Strada Regele Ferdinand 3. sz. alatti helyiségében

rendes közgyűlést

tart, melyre részvényeseinket tisztelettel meghívjuk.

TÁRGYSOROZAT:

1. Igazgatósági jelentés az 1927. évről.
2. Felügyelőbizottsági jelentés.
3. A zárszámadások tárgyalása annak előadása, a felmenvények megadása és az osztalék megállapítása tárgyában határozathozatal.
4. Kilenc választmányi tag helyének betöltése.

AZ IGAZGATÓSÁG.

JEGYZET: Az alapszabályok 10 és 11 §-ai szerint minden részvényes, aki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik a közgyűlés napját 30 nappal megelőzőleg saját nevére írt részvényeit, a még le nem járt összes szelvényeivel együtt a közgyűlést megelőző napnak déli 12 órájáig a társaság pénztárába részvényeinek számát feltüntető térítvény ellenében letenni, melynek bemutatása mellett szavazatainak számát feltüntető elismervényt kap.

Az igazgatósági, felügyelőbizottsági jelentés és zárszámadások az intézet helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Convocare!

Cu onoare, „CASSA DE PASTRARE DIN SALONTA S. A.” își invită acționarii, de a participa la adunarea generală ordinară

ce a convocată pe ziua de 19 Februarie 1928 ora 11 a. m. în localul ei din Salonta, Strada Regele Ferdinand No. 3.

ORDINEA DE ZI:

1. Raportul direcțiunii pe anul 1927.
2. Raportul comitetului de cenzori.
3. Desbateră asupra conturilor finale de gestiune, aprobarea descărcărilor și decideră în privința fixării dividendei.
4. Înpliniroa a 9 locuri în consiliul de administrație.

DIRECȚIUNEA

*NOTA: În sensul art. 10 și 11 din statute, fiecare acționar doritor de a participa la adunarea generală este dator, ca până la ora 12 a prezilei adunării generale, să depună, împreună cu toate cupoanele neexpirate, la cașeria societății, acțiunile trecute, cu 30 zile premergătoare adunării generală, pe numele său, despre ce va primi dovada care va cuprinde numărul acestor acții și pe care prezentându-le, va primi buletin despre numărul voturilor sale.

Repoartele direcțiunii și ale comitetului de cenzori, precum și conturile de gestiune se pot vedea în localul instituțiunei, sub orole de birou.

Ha Nagyváradra jön és jól akar ékezni nemulassza el felkeresni a

Színházi éttermet

A s z i n h á z m e l l e t t

Proiectul noii legi a cambie

Despre protest — Cambie perdută sau sustrasă — Biletul la ordin — Despre ordinul în produse sau mărfuri

Art. 261. Protestul trebuie să se facă printr'un singur act:

1. la locul desemnat în cambie pentru acceptare sau pentru plată, și în lipsă de asemenea indicațiuni, la reședința sau la domiciliul trasului sau al acceptantului, sau emitentului, ori la ultimul său domiciliu cunoscut;

2. la reședința ori domiciliul persoanelor înscrise în cambie, fie de către trăgător, fie de către girant pentru a o accepta sau plăti la nevoie;

3. la reședința sau domiciliul celui de al treilea care a acceptat cambia prin intervenție.

În caz de greșită sau falsă arătare a locurilor sus-menționate, portărele este dator să consimțeze în actul de protest, corectările făcute pentru a găsi aceste persoane.

Art. 262. Protestul trebuie să conțină:

1. transcrierea exactă a cambiei, a acceptării, a endosamentelor și a tuturor mențiunilor, avizărilor și însemnărilor cuprinse într'însa;

2. numele persoanei pentru care și în contra căreia se face protestul;

3. somațiunea adresată persoanei în contra căreia se face protestul, obiectul somațiunii, locul și data unde și când s'a făcut somațiunea;

4. răspunsul obținut sau arătarea că persoana în contra căreia este făcut protestul nu a dat nici un răspuns.

Protestul trebuie să fie semnat de portărel.

Dacă cambia s'a predat și nu există un duplicat sau sau o copie, protestul, în locul transcrierii, va trebui să cuprindă o descriere pe cât se poate de precisă a cambiei.

Art. 263. Portărele nu va putea să facă acte de protest, în care el însuși, rudele sau afiniții săi, în linie directă în toate gradele și în linie colaterală până în gradul al treilea inclusiv, ar fi părți interesate.

Portărele va arăta în actul de protest, mijloacele prin care s'a încredințat de identitatea persoanelor contra cărora s'a făcut protestul.

Sterșăturile, răsăturile, și orice scriptură între rânduri, sau cu semn de trimitere, trebuie să fie aprobate și semnate de portărel.

Art. 264. Originalul protestului se va aduce la Tribunal și adăverindu-se de președinte sau inlocuitorul său, se va da înfășișătorului.

Portărele este ținut, sub pedeapsă de cheltueli și daune către părți, să treacă toate protestele în întreg, zi cu zi și de pe ordinea datei, într'un registru special numerotat și parafat de președintele Tribunalului, cuprinzând data, natura, specia actului și numele părților.

În caz de pierdere dovedită a originalului, el se poate înlocui printr'un extract legalizat din registru.

Art. 265. Nici un act din partea posesorului cambiei nu poate să înlocuiască protestul, spre a dovedi îndeplinirea actelor necesare pentru a conserva acțiunea cambiată.

Cu toate acestea, protestul pentru neacceptare sau pentru neplată, poate să fie înlocuit, dacă posesorul consimte la aceasta, printr'o declarațiune dată și semnată de persoana care refuză de a accepta sau de a plăti.

Această declarație trebuie să fie investită cu dată certă, în termenul prescris pentru facerea protestului sau cel mai târziu în cele 24 de ore, cari vor urma după acest termen.

Această declarație poate fi făcută sau pe cambie sau prin act separat. Declarația prin act separat trebuie să cuprindă transcrierea exactă cerută prin al. I. din art. 262.

Formalitățile prevăzute în acest articol se vor observa sub pedeapsă de nulitate.

Art. 266. Moartea sau falimentul trasului, sau protestul pentru lipsa de acceptare, nu apără pe portorul cambiei de îndatorirea de a constata lipsa de plată în modul arătat mai sus.

Art. 267. Clauza „fără protest”, „fără cheltueli” sau altele cu valoare echivalentă, apără pe protest, dar nu dispensează de prezentarea cambiei pentru acceptare sau plată.

Capitolul IV.

Despre cambie perdută sau sustrasă

Art. 268. O cambie perdută sau sustrasă se poate declara fără tărie față cu ori ce posesor care nu va exercita drepturile sale în termenul hotărît prin dispozițiunile următoare.

Art. 269. Proprietarul unei cambii perdute sau sustrasă, poate cere anularea ei, la Tribunalul comercial al locului plății. Dacă președintele tribunalului va găsi că reclamantul a justificat proprietatea și pierderea sau sustragerea cambiei, prin închiere, el ve ordona publicarea unei ordonanțe cuprinzând transcrierea exactă sau o descriere precisă a cambiei perdute sau sustrasă, și invitarea către ori cine o posedă, de a o înfășișă la Grefa Tribunalului, înștiințând că în lipsă de înfășișare ea se va declara fără tărie față cu posesorul.

Termenul pentru prezentarea cambiei va fi de 40 zile, pentru cambiele trase și emise în țară iar pentru cele afară din țară, termenul prezentației cambiei va fi:

1. de 60 zile, dacă cambia e

plătibilă în Europa, exceptându-se Islanda și Insulele Feroe, asupra unei piețe maritimă a Asiei sau a Africii pe Mediterana, pe Marea Neagră, pe canalul de Suez sau pe Marea Roșie, sau asupra unei piețe interioare legate cu una din piețele maritime sus zise prin cale ferată;

2. de 120 zile dacă cambia e plătibilă asupra unei piețe maritime sau legate cu dânsa prin cale ferată a Oceaniei sau asupra unei piețe a Americii dincoace de capul Horn;

3. de 240 zile în celelalte cazuri. Termenele de mai sus vor fi îndoite în timp de război, dacă cambia este plătibilă asupra unei piețe cu care traficul nu se mai poate efectua.

Art. 270. Ordonanța va trebui să fie afișată în sala Tribunalului, în localurile bursei celei mai apropiate ca și în sala Camerei de comerț și de industrie și sala comunei locului plății.

Ea va trebui de asemenea să fie publicată în foaia anunșurilor judiciare ale aceluiaș loc, în Buletinul Uniunii Camerelor de comerț și de industrie, și, în alte ziare, pe cari după împrejurări, președintele le va desemna în încheierea sa.

Termenul va curge de la data scadenței cambiei, dacă ea nu a ajuns încă la scadență, și în caz contrariu de la publicarea ordonanței.

Art. 171. În cursul termenului stabilit în articolul precedent, proprietarul cambiei va putea exercita toate actele cari tind la păstrarea drepturilor sale, și, după scadența ei va putea cere plata, dând cauțiune, sau în lipsă de cauțiune, consignarea sumei.

După trecerea acestui termen și constatându-se că cambia perdută sau sustrasă, nu s'a prezentat, ea se va declara fără tărie față cu posesorul, prin o hotărîre a tribunalului dată contradictorie cu cei obligați.

Această hotărîre va descărca cauțiunile date.

Art. 272. Posesorul care se va justifica prin o serie neîntreruptă de endosamente, nu poate fi obligat a înapoia cambie, exceptându-se cazul de rea credință sau de culpă mare săvârșită în dobândirea ei.

Capitolul XV.

Biletul la ordin

Art. 273. Biletul la ordin va conține:

1. denumirea titlului, inserat în chiar textul și exprimat în limba întrebuițată pentru redactarea acestui titlu;

2. promisiunea pur și simplu de a plăti o sumă determinată;

3. arătarea scadenței;

4. a locului unde trebuie să se facă plata;

5. numele aceluia care sau în ordinul căruia trebuie să se facă plata;

6. arătarea datei și a locului unde biletul la ordin este subscris;

7. semnătura aceluia care a emis titlul.

Art. 274. Titlul în care una din enunțările articolului precedent lipsesc, nu valorează ca bilet la ordin, afară de cazurile determinate prin aliniatele următoare:

1. biletul la ordin a cărei scadență nu este arătată, este considerat ca plătibil la vedere;

2. în lipsă de arătare specială, locul de creație a titlului este socotit a fi locul de plată și în acelaș timp, locul domiciliului subscritorului;

3. biletul la ordin care nu arată locul creșției sale, este considerat ca subscris în locul desemnat alăturarea de numele subscritorului și în lipsă de desemnarea locului, la domiciliul subscritorului.

Art. 275. Biletului la ordin sunt aplicabile, întrucât nu sunt incompatibile cu natura acestui titlu dispozițiile relative la poliță și privind:

andosarea, avalul, scadența, plata, recursul pentru neplată, plata prin intervențiune, copiiile, falsificările și alterările, prescripțiile, școlirea termenelor și interzicerea termenului de grație, conflictele de legi.

Sunt de asemenea aplicabile biletului la ordin dispozițiile art. 185 și 208, precum și art. 266, 187, 188 și 189 din prezentul cod.

Art. 276. Subscritorul unui bilet la ordin este obligat în acelaș mod ca și acceptantul unei cambii.

Biletul la ordin plătibil la care dată de la vedere, trebuie să fie prezentat la viza subscritorului, în termenele fixate de art. 204.

Termenul de la vedere curge de la data vizei semnate de subscritor pe bilet. Refuzul subscritorului de a viza va trebui să fie constatat printr'un protest, al cărui dată servă ca punct de plecare al termenului de la vedere.

Titlul XVII.

Despre ordinul în produse sau mărfuri

Art. 277. Ordinul în produse sau mărfuri este o poliță și se regulează de pe dispozițiile relative la cambie, cu rezerva modificărilor cuprinse în articolele următoare.

Art. 278. Ordinul în produse sau mărfuri trebuie să cuprindă numirea de poliță sau ordin în produse sau mărfuri, cuprinsă în textul înscrisului, și să arate natura produselor sau mărfurilor de predat, calitatea și cantitatea ei.

(Sfârșit.)

„Ardealul Economic”

Erdélyi Közgazdaság”

Organ al Industriei, Comerțului și Finanței din Ardeal și Banat.

Redacția și Administrația:

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

CLUJ, Strada Minerva 7. Telefon: 4-44.

Director și răspunzător:
Igazgató és felelős szerk.:

TRAIAN CHIRILĂ

Abonamente — Előfizetési árak:

În țară un an 1000, jumătate an 600 lei
belföldön egész évre 1000, félévre 600 lei

pt. străinătate:
külföldre: 1500 lei.

Anunțuri — Hirdetések:

Fagna l. a. cm² } 20 lei
Cimlapon l. old. cm²-ként }

In text } 15 lei
Szövegoldalon }

Un sir garmond } 80 lei
Egy garmond sor }

Az új váltótörvény tervezete

Az óvás - Az elveszett vagy eltulajdonított váltó - A saját váltó kellei - A termény- vagy áruváltó

XIII. fejezet.

Az óvás.

260. §. Az óvást a váltóbirtokos felhívására a portarel végzi. (A portarel olyan tisztviselő, mint a francia huissier, vagyis közpénztartó a közjegyző és a végrehajtó között).

Az óvásnál tanuk jelenléte nem szükséges.

Törvényszéki székhelyen kívül az óvást a járásbíró veszi fel. A portarel-testület főnöke minden törvényszéknél a 264. § értelmében gondoskodik, hogy az óvások 15 naponként a kereskedelmi és iparkamarák közlönyében és egy helyi lapban, ha ilyen van, közzétessenek. Ennek költsége az óvási költséghez számítatik.

261. §. Az óvás egyetlen okirattal történik:

1. a váltóban megjelölt elfogadási vagy fizetési helyen és ilyen megjelölés hiányában az intézvényezett, elfogadó vagy kibocsátó lakásán, vagy legutolsó ismert lakásán;

2. a kibocsátó vagy forgató által szükségbeli utalványosként vagy fizetőként kijelölt személy lakó- vagy tartózkodási helyen;

3. a váltót névbeadásból elfogadó harmadik lakó- vagy tartózkodási helyen.

Az említett helyek téves megjelölése esetén a portarel köteles feltüntetni az óvásban, hogy mily nyomozást végzett ezen személyek feltalálása végett.

262. §. Az óvás magában kell foglalja:

1. a váltó, az elfogadás, a határidők és minden a váltóban foglalt kijelentés, utalás vagy jelzés pontos másolatát;

2. az óvatoltatott és óvatolt névét;

3. az óvatolthoz intézett felírást, ennek tárgyát, helyét és keltét;

4. a választ, vagy azt, hogy az óvatolt nem válaszolt.

Az óvást a portarel aláírja. Ha a váltó elveszett és másolat vagy másolat nincs, az óvásban másolat helyett a váltó lehető pontos körülírását kell feltüntetni.

263. §. A portarel nem vehet fel olyan óvást, melyben maga, caye-nes ágon való rokona, vagy sógora vagy harmadízig oldalrokona érdekelt.

A portarel köteles az óvásban feltüntetni, hogy mi módon győződött meg az érdekeltek személybiztonságáról.

Törleskeket és betoldásokat a portarel külön aláírni köteles.

264. §. Az óvás eredetije a törvényszék elnöke által hitelesítve kiadandó az óvatoltatottaknak.

A portarel köteles kártérítés terhe alatt minden óvást nap-nap után sorrendben külön jegyzékbe vezetni és ha az eredeti óvás elvesz, azt pótolja ezen óváskönyv hiteles kivonata.

265. §. A váltóbirtokos a váltókereset fentartásához szükséges cs-eklmények megtöréntét csak óvással igazolhatja. Mégis az elfogadás vagy fizetésihiány miatti óvás pótolható, ha a váltóbirtokos beleegyezik, az elfogadást vagy fizetést megtagadó egyén keltetett és aláírt nyilatkozatával, melyet 24 óra alatt hatóság által hitelesítetni kell és amely a váltón vagy külön iraton adható és ez utóbbi esetben tartalmaznia kell a váltó pontos másolatát. Ezen paragrafusban e ört alkyszerűségek semmiség terhé alatt megtartandók.

266. §. Az intézvényezett halála vagy csődje, vagy az elfogadás hiánya miatti óvás nem mentesíti a váltóbirtokot a fizetés hiányának fenti módokon való konstataciójától.

267. §. Az „óvás nélkül”, „költségek nélkül” vagy más egyenértékű kitétel feleslegessé teszi az óvást, de nem az elfogadás vagy fizetés végett való bemutatást.

XIV. fejezet.

Az elveszett, vagy eltulajdonított váltó

268. §. Az elveszett vagy eltulajdonított váltó bármely oly birtokossal szemben, aki az alábbiakban meghatározott idő alatt nem gyakorolja jogait, érvénytelennek nyilvánítható.

269. §. A megsemmisítést a fizetési hely törvényszékénél kell kérni. Ha az elnök úgy látja, hogy a fél igazolta a váltótulajdonát és annak elvesztését vagy eltulajdonítását, végzéssel elrendeli egy, a váltó teljes másolatát vagy pontos leírását tartalmazó meghagyó kibocsátás közzétételét, melyben felhívja a birtokost, hogy a váltót mutassa be a törvényszék jegyzői irodájában, mert különben a váltó a birtokossal szemben érvénytelennek fog nyilváníthatni.

A határidő a váltó bemutatására 40 nap, ha a váltót beföldön bocsátó ak ki és intézvényezették, míg a külföldi váltókra nézve 60 nap, ha a váltó Island és Feroe szigetén kívül Európában, vagy a Földközi tengerre szóló ázsiai vagy afrikai tengeri piacon, a Fekete tengerre, a Szezei csatornára vagy a Vörös tengerre szóló, vagy olyan szárazföldi piacon fizetendő, melylyel az említett kikötői piacokat vasut köti össze.

A határidő 120 nap, ha a váltó az Ocean valamelyik kikötői vagy ezzel vasutal összekötött piacon fizetendő, vagy a Horn-fokon innen fekvő amerikai piacon fizetendő, míg más esetekben 240 nap.

Háborúban a határidők megkészserezendők, ha a váltó olyan piacon fizetendő, amellyel kereskedelem nem folyhatik.

270. §. A meghagyást a törvényszéknek, a legközelebbi tőzsdén, a kereskedelmi kamaránál és a kivetés helyének közsé házán ki-

függeszti és hirdapokban közzéteszik. A határidő lejárt váltónál a lejáratról, egyébként a közzétételről számít.

271. §. A határidőben a váltóbirtokos jogának fentartására mindent megtehet és fizetést is követelhet, de óvadékat köteles adni, másként csak az összeg letétbe helyezését kérheti.

Ha a váltót a határidőben be nem mutatják, azt a törvényszék a kötelezett felek meghallgatása után a birtokossal szemben érvénytelennek nyilvánítja, az óvadékokat pedig feloldja.

272. §. A hátratok láncolatával igazolt birtokos csak rosszhiszműség vagy a váltó megszerzésekor elkövetett nagyfokú gondatlan- ság esetén köteles a váltót visszazadni.

XV. fejezet.

A saját váltó

273. §. A saját váltó tartalmazza:

1. a váltóelnevezést magában az okirat szövegében és azon a nyelven, amelyen az okiratot kiállítják;

2. a feltétlen ígéretet határozott pénzüösszeg kifizetésére;

3. a lejárat megjelölését;

4. annak a helynek megjelölését, ahol a fizetést teljesíteni kell;

5. annak a nevét, akinek részére vagy akinek rendelkezére kell a fizetést teljesíteni;

6. a váltó kiállítása napjának és helyének megjelölését;

7. annak az aláírását, aki a váltót kiállítja.

274. §. Oly okirat, amelyből az előbbi szakaszban megjelölt alkotórészek valamelyike hiányzik, nem saját váltó, kivéve a következő bekezdésben foglalt eseteket:

1. Az olyan saját váltó, amelyen lejáratot nem jelöltek meg, látva szóló váltónak kell tekinteni.

2. Külön megjelölés hiányában az okirat kiállításának helyét a fizetés helyének és egyuttal a kiállító lakóhelyének is kell tekinteni.

3. Ha a saját váltón a kiállítás helyét nem jelölték meg, a saját váltót úgy kell tekinteni, mint amelyet a kiállító neve mellett megjelölt helyen állítottak ki, ha pedig a helyet nem jelölték meg, a kiállító lakóhelyén.

275. §. A saját váltóra is álla-

nak annyiban, amennyiben természetével nem ellenkeznek, az idegen váltóra vonatkozó azok a rendelkezések, amelyeknek tárgya:

a forga mány,
a váltókezesesség,
a lejárat,
a fizetés,
a fizetés hiánya miatti visszakereset,
a névbecsülő fizetés,
a másolatok,
a hamis és meghamisított váltók, az elévülés,
a szünetnapok, a határidők számítása és a kiméletnapok eltöltése.

Hasonlóképpen állanak a saját váltóra is a 185. és 208. §, és a 186., 187., 188. és 189. § rendelkezései.

276. §. A saját váltó kiállítója ugyanoly módon kötelezett, mint az idegen váltó elfogadója.

A lát után bizonyos időre fizetendő saját váltó a kiállítását látta- mozás végett a 204. §-ban meghatározott határidőben kell bemutatni. A láttól számitott határidő attól a naptól folyik, amelyről a kiállító a váltón aláírt látta- mozást keltette. Ha a kiállító a látta- mozást és keltetést megtagadja, ezt a körülményt óvással kell igazolni, amelynek kelté a lát utáni határidő kezdetétől szóló.

XII. Cím

Termény- vagy áruváltó

277. §. A termény- vagy áruváltó a váltórendelkezesek alá esik az atábbi módosításokkal:

278. §. A „termény- vagy áruváltó” kifejezésnek a szövegben kell lennie és az átadandó termény vagy áru mennyiségét, természetét és minőségét fel kell tüntetnie.

279. §. Meg kell határozni az átadás idejét. Ennek hiányában a váltójelleg kizárt, de fenmarad a közörvény szerinti kötelezettség.

280. §. Lejárat után a váltóbirtokos a váltót érvényesítheti, még pedig vagy az áruk berakodásával szárazon vagy vizen, vagy annak más depotba vagy raktárba szállításával.

Ha a váltóbirtokos az árut ott hagyja, ahol lejáratkor van, ott ez az ő számlájára és veszélyére marad.

281. §. Más megállapodás hiányában a mérlegelés a hitelező terhére esik.

282. §. Az át nem adott áru a kártérítés fizetésekor az átadás helyének és idejének árfolyama szerint számítandó.

(Vége.)

Noul curs de convertire al monedelor străine la C. F. R.

Administrația căilor ferate a fixat următorul nou curs de convertire al taxelor exprimate în monezi străine, în traficul de călători, bagaje și mărfuri, cu cartarea directă sau întreruptă:

Un franc aur sau elvețian egal cu 32 lei și 30 bani, un franc francez egal cu 6 lei și 70 bani, una marcă germană egal cu 40 lei, un pengő egal cu 30 lei, un zlot polon egal cu 20 lei, una coroană cehă egal cu 5 lei și 10 bani, una liră italiană egal cu 9 lei și 10 bani, un dinar egal cu 3 lei și 10 bani, una leva egal cu 1 leu și 30 bani, una coroană norvegienă egal cu 43 lei și 30 bani, una coroană daneză egal cu 43 lei și 70 bani, un fiorin olandez egal cu 65 lei și 52 bani, una liră otomană egal cu 85 lei, un franc belgian egal cu 5 lei și un gulden al teritoriului liber Dantzig egal cu 33 lei.

Automobile

Accesorii

Cauciucuri

JULESCU

Auto garage

Benzina, uleiuri.

C. L. U. J.

Strada Regina Maria 16
Strada Dorobanților No. 3.

Sucursala: TURDA.

Erdélyi Gazdasági Bank Rt. Kolozsvár

Meghívó.

Az Erdélyi Gazdasági Bank Részvénytársaság Kolozsvárt, 1928 évi február hó 11-én délután 5 órakor az intézet helyiségében Str. Regina Maria (volt Deák Ferenc-utca) 49. szám alatt tartja meg

VIII. évi rendes közgyűlést,

melyre a t. részvényeseket ezennel meghívja.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság és felügyelőbizottság évi jelentése az 1926. évi üzlet-eredményről.
2. Határozathozatal a mérleg megállapítása, a tiszta jövedelem felosztása és a felmentvény megadása iránt.
3. Az intézet cégének megváltoztatása.
4. Alapszabályok módosítása.
5. Igazgatósági tagok választása.
6. Felügyelőbizottsági tagok választása.
7. Esetleges indítványok.

AZ IGAZGATÓSÁG.

VAGYON

Mérleg-számla 1927. december hó 31-én.

TEHER

Pénztárkészlet			2,477.663		Részvénytőke			5,000.000	
Adósk:					Tartalékok:				
Váltótárcán	49,446.129				Rendes tartalékalap	2,232.000			
Folyószámlán	6,559.054	79	56,005.183	79	Kétes köv. tartaléka	1,000.000		3,232.000	
Értékpapir			98.400		Betétek:				
Különféle adósk			1,328.071	32	Takarék könyvecskékre	45,556.315	82		
Intézeti székház			5,000.000		Folyószámlán	6,357.005	12	51,913.320	94
					Különféle hitelezők			1,606.654	15
					Visszlez. váltó			2,000.000	
					Átmeneti tételek			436.943	02
					Fel nem vett osztalék			10.000	
					Nyereség			710.400	
			64,909.318	11				64,909.318	11

VESZTESÉG

Veszteség-Nyereség-számla 1927. december hó 31-én.

NYERESÉG

Adók		1,004.461	09	Váltókamat		4,077.180	02
Házbér		217.426		Jutalék		8,266.518	
Folyószámlabetétkamat		1,306.160	71	Folyószámla kamat		809.297	88
Takarékbetétkamat		7,577.954	45	Int. székház bérjövödelme		726.756	
Visszl. váltó és fizla kamat		89.926	20				
Tiszti fizetések, lakbér stb.		1,103.675					
Üzleti költségek		908.168	45				
Jótekonycélú adomány		72.450					
Kétes követelésekre tartalékolva		889.130					
Nyereség		710.400					
		13,879.751	90			13,879.751	90

Cluj-Kolozsvár, 1927. december 31.

AZ IGAZGATÓSÁG

Borbély Kálmán s. k. vezérigazgató, ig. tag.

Benke Béla s. k. ig. tag.

Dr. Ötvös Lajos s. k. ig. tag.

Mokossy Pál s. k. főkönyvelő

Dr. Gr. Toldalagi Mihály s. k. ig. tag.

Dr. Blomberg Gyula s. k. ig. tag.

Szász István s. k. ig. elnök

A FELÜGYELŐBIZOTTSÁG:

Bodor Bertalan sk. fb. tag.

Csoma József sk. fb. tag.

Dr. Inczedy-Joksmán Ödön sk. fb. elnök.

Dr. Boros György sk. fb. tag.

Szalay László sk. fb. tag.

Egyesült Bank és Takarékpénztár Rt. Oradea.

VAGYON

MÉRLEG 1927 december 31-én.

TEHER

Készpénzkészlet és idegen pénz nemek	Lei	Lei	Alaptőke	Lei	Lei
Váltótárca		15,186.960	" 1928. évi osztalékjogosultsággal	15,000.000	
Incassotárca		63,793.857	Tartalékok*	15,000.000	30,000.000
Saját értékpapírok és részvényérdekelt-ségek		15,365.106	Kétes követelések tartaléka		6,400.000
Folyószámla- bankok — 37,827.4		7,787.239	Nyugdíjalap**		3,737.609
adósk magánfelek 74,075.018		111,902.442	Fel nem vett osztalékok		1,983.067
jelzálogkölcsönök		498.459	Visszlezámított váltók		298.955
Törlesztéses jelzálogkölcsönök			Levelezők		12,038.600
Lstg. 3.390*4*6	326.368	3,004.368	Betétek folyószámlán 18,748.592		24,004.499
Ingatlanok: Központ, fiókok: Marghita, Belényes	2,678.000		könyvecskére 91,046.822		112,795.414
Bérházak		3,240.000	Engedményezett jelzálogkölcsönök		251.750
Berendezés: Központban és fiókoknál		3	törlesztéses kölcsönök	322.798	
Nyugdíjalap értékpapírjai		1,983.067	Lstg. 3.390*4*6	2,678.000	3,000.798
Átmeneti számlák		222,746.510	Incasso engedményesek		20,606.408
Meghitelezési adósk		709.050	Átmeneti tételek		2,432.755
Kezességi adósk		4,834.591	Tiszta nyereség		
Letett értékpapírok		42,889.317	1926. évi nyereségáthozat	71.401	
			1927. évi nyereség	5,145.254	5,216.655
		271,179.458	Átmeneti számlák		222,746.510
			Meghitelezési hitelezők		709.050
			Kezességi		4,834.591
			Értékpapir letévek		42,889.317
					271,179.468

* Ezidei hozzájárulással Lei 7,000.000
** " " " 2,263.067

TARTOZIK

Veszteség-nyereség-számla 1927 december 31-én

KÖVETEL

Leírások	Lei	Lei	1926. évi nyereségáthozat	Lei	Lei
Kétes követelések, le kétes követelésekből befolyt		814.324.16	Kamatok, jutalékok, devizák stb.		71.401
Üzleti költségek			Ingatlanok jövedelme		12,500.370.60
Fizetések, házbér, jótekonycélú adományok, adók stb.		8,365.299			1,824.506.50
Tiszta nyereség					
1926. évi nyereségáthozat	71.401				
1927. évi nyereség	5,145.254	5,216.655			
		14,396.278.10			14,396.278.10

Pénztárért:
Grósz Jenő
cégvezető

Ionel Seitan
igazgató
Az igazgatóság.

Könyvelésért:
Kertész Márton
igazgató

Az Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank Rt. egyezségi ajánlatának elfogadását ajánlja a betétesek bizottsága

A pénzügyi igazgatósága 10 millió lejt fizetett le a betétesek és a magánhitelezők arányos kielégítésére — Saját érdekében járnak el a betétesek, ha elfogadják az egyezségi ajánlatot

Zapunk más helyén közöljük a kolozsvári Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank Rt. betétesei részéről kiküldött bizottság felhívását, amelyben arra szólítja fel a pénzügyi hitellezőit és betéteseit, hogy 14 nap alatt írják alá azt a nyilatkozatot, amelyben kijelentik, hogy a pénzügyi igazgatósága részéről tett egyezségi ajánlatot kötelezőleg elfogadják.

A betétesek bizottságával a bank igazgatósága azt a megállapodást létesítette, hogy az 5000 lejig terjedő betéteket 80 százalékgig, a 20 ezer lejig terjedő betéteket 60 százalékgig, az 50 ezer lejig terjedő betéteket 55 százalékgig, a 200 ezer lejig terjedő betéteket 50 százalékgig, a 200 ezer lejnél nagyobb betéteket pedig 45 százalékgig fizetik ki abból a 10 millió lejből, amelyet az igazgatóság tagjai a veszteségek részleges fedezésére készpénzben befizettek.

A betétesek bizottsága és a bank igazgatósága között létrejött megállapodás új fordulatot adott az Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank Rt. szanalási akciójának.

A betétesek és a magánhitelezők nyugodtságán és megértésén múlik most már csak, hogy a szanalási tranzakció simán legyen keresztül vihető.

Mi voltunk az elsők azok között, akik reámutattunk a pénzügyi vezetésben előforduló hibákra. Éles kritika tárgyává tettük a pénzügyi vezetésnek az eljárását és mi vagyunk most is az elsők azok között, akik

azt ajánljuk a betéteseknek és a magánhitelezőknek, hogy a kényszerhelyzetben fogadják el az igazgatóság ajánlatát.

Ne feleddjék a betétesek és a magánhitelezők, hogy a legrosszabb kvótájú kiegyezés is még mindig jobb, mint a csőd vagy a bosszúvágytól vezérelt bünvádi feljelentés.

Csőd esetén a csődeljárás és tömeggondnok költségei felemészik a még megmaradt vagyont, a betétesek és a magánhitelezők csőd esetén egyetlen báni kielégítést nem remélhetnek. A bünvádi eljárás pedig kielégítheti ugyan a személyes bosszúvágyat, de egyáltalán nem alkalmas eszköz arra, hogy magasabb kielégítési kvótát érszakoljon ki az igazgatóságnak attól a tagjaitól, akik közül többen saját anyagi erejüket messze meghaladó módon fizették meg hangzatos, de nagy erkölcsi és anyagi felelősséggel járó igazgatósági tagsági címet és jellegzet.

Ne vezéreltessék magukat a betétesek és magánhitelezők érzelmi momentumoktól, hanem hallgassanak a józan ész szavára, amely azt parancsolja, hogy

az igazgatóság ajánlatát fentartás nélkül és valamennyien fogadják el és ne kíséreljék meg egyéni akciókkal a csődkerés vagy bünvádi feljelentés kétélű fegyverét igénybe venni.

Ha a betétesek és magánhitelezők azzal a megértéssel fogadják az igazgatóság ajánlatát, mint amilyen megértéssel az igazgatóság tagjai a veszteségek fedezésére a 10 millió lejes visszatérítést eszközölték, úgy remél-

hető, hogy pénzügyi hitellezők, amelyek 100 százalékos fedézzel rendelkeznek, a legmészebbmő lojalitást tanúsítják a bankkal és annak igazgatósági tagjaival szemben és a maguk részéről is súlyos anyagi áldozatra hajlandók a békés kibontakozás érdekében.

Egymillió lei tartozás fejében árverést tűzött ki a Creditul Industrial a temesvári Ürményi börgyár ingatlanaira

Március 16-án lesz az árverés

A temesvári Ürményi-féle börgyár, amelynek tulajdonosai Ürményi Sándor és Bernstein Aladár 1 millió lei iparhitelt élvezett a Creditul Industrialtól. A Creditul Industrial ismeretlen okokból az ipari hitelt felmondta, majd amikor a vállalat az összeget terminusra megfizetni nem tudta, a gyártelepre és egyéb ingatlanokra március 16-iki dátummal 2 millió 600 ezer lei kiáltási ár mellett árverés kitűzését kérte, amit a bíróság el is rendelt.

Temesváron élénk feltűnést keltett az eset, amely az első, amikor ipari hitel fejében ipartelepre árverést tűznek ki.

O întorsătură neașteptată în lichidarea Băncilor Asociate din Arad

Un grup de acționari ai Băncilor Asociate s'a adresat parchetului cerând deschiderea acțiunii penale contra direcțiunii și a comitetului de supraveghere a „Băncilor Asociate“ pe motiv, că membrii consiliului au ridicat împrumuturi fără acoperire; dar și de altfel consiliul ar fi acordat credite în mod usuratic și față de clientela streină de bancă. Printre creditele acordate figurează firma

Weissberger cu 5 milioane lei, Pollack cu 12 milioane, Haeker și Sternberg cu 34 milioane lei, Klein și Weissberger cu 18 milioane lei.

Comisiunea de lichidare caracterizează intervenția grupului de acționari ca o acțiune de subminare, dar deși această intervenție va produce noi dificultăți comisiunea de lichidare speră totuși că lichidarea nu va fi zădărnită și dificultățile vor fi aplanate.

Situație „Bancii Române“ din Satu-Mare

Creditorii „Bancii Române“ din Satu-Mare s'au întrunit în săptămâna trecută pentru a examina situația băncii ajunse în impus. Se vorbea de pasive de circa 10 milioane. Situația se pare însă a fi mai grea de vreme ce banca se găsește angajată cu un credit de 10 milioane numai în întreprinderile forestiere ale firmei falite Elefant. Ori pe cale de faliment banca nu poate spera să încaseze aproape nimic din masa falimentului Elefant.

Pe săptămâna viitoare se speră că starea pasivelor și a activelor va fi de ajuns clarificată pentru a se vedea, dacă banca poate fi salvată.

Și în cazul Bancii Române, ca în atâtea altele, fiind în joc atâtea interese, cari merită o apărare, se vor face toate eforturile pentru a apăra cât mai bine interesele creditorilor și în primul rând al deponenților, fiind vorba mai ales de depuneri importante ale comunelor și bisericilor.

Băncile își reduc personalul

Banca Imobiliară și Intreprindere de Construcții din Timișoara și Anglo-Internaționala din Oradea au concediat o parte dintre funcționari

Sub presiunea crizei economice băncile se văd nevoite a face operațiuni dureroase pentru a nu-și pierde echilibrul. Se întâmplă tocmai ce am prezăcut și am accentuat în repetite rânduri ca o necesitate neîndepărtată a împrejurărilor erede de azi și mai ales ca o necesitate a adaptării la reducerea veniturilor, de care trebuie să se țină seamă pentru viitor.

Întâi Banca Imobiliară și Intreprindere de Construcții din Timișoara a

concediat un număr de funcționari. Exemplul a fost urmat de către Banca Anglo-Internaționala din Oradea, care a concediat 6 funcționari.

Face dinste băncii Anglo-Internaționale și cu primul rând directorului general de Paul Ștefan, cu banca a acordat funcționarilor concedii o esențială în totalitate până la sfârșitul anului pentru a le veni împrumutător până când se vor putea plăti în altă parte.

Maxim I. Vulcu din Arad

Ne-am mai ocupat de insolvența fabricii de șuruburi Maxim I. Vulcu din Arad și am arătat că tribunalul pronunțase declararea în stare de faliment care a fost apoi revocată la cererea creditorilor Banca Românească. Am arătat dispusă să asaneze această întreprindere oferind creditorilor 40—50% la sută. Băncile, cari au hipotecat și-au arătat ostile oricărui concesiuni în ce privește capitalurile și ar fi admis numai sacrificarea dobânzilor. În urma acestei atitudini a băncilor transacțiunea paznică părea zădărnicită și Creditul Industrial a obținut edict de licitație pe ziua de 16 Aprilie pentru o pretențiune de 2 milioane 582.000 lei.

Creditorii fără garanții hipotecare se ocupă cu ideea să ia în exploatare fabrica pe socoteala lor.

Dupa fabrica de pielărie Ürményi din Timișoara, fabrica Maxim I. Vulcu este împinsă de către Creditul Industrial spre un faliment, care eventual se putea evita.

Apel

Banca Comercială și Industrială S. A. din Carei

Ține adunarea generală ordinară a 36-a în ziua 16. II. a. c. la ore 11, a. m. în localul oficial al său, la care convoacă prin prezență onor. acționari.

Obiectele adunării generale:

1. Alegerea verificatorilor,
2. Raportul consiliului de administrație, prezentarea contului de profit și pierdere și a bilanțului, raportul comisiei de cenzori și în baza acestora hotărârea cu privire la propunerea în privința distribuției veniturii curate.
3. Descărcarea consiliului de administrație și a cenzorilor de sut gestiunea lor.
4. Raportul consiliului de administrație, că comisiunea specială cu hotărârea No. 95646/927, a aprobat urcarea capitalului social la Lei 2.000.000 și în consecință, că s'au emis apeluri de subscripție în baza învitențelor adunării generale anterioare și în fine că toate acțiunile sau subscris.
5. Propunerea consiliului de administrație cu privire la urcarea capitalului social la Lei 15.000.000 și în consecință modificarea statului telor în această privință.
6. Stabilirea onorariului cenzoriilor pe anul 1928.
7. Alegerea cenzorilor pe un an
8. Eventualele propuneri.

Carei din sedința ținută în 16 Ianuarie 1928.

Consiliul de administrație

Bilanțul, contul de profit și pierdere, precum și raportul consiliului de administrație și a cenzorilor se poate vedea în orele oficiale în localul băncii cu opt zile înaintea adunării generale.

La adunarea generală va avea drept de vot acela, care a depus acțiunile sale cel mai târziu până la ziua ce premerge adunării generale la locul designat în publicație și va arăta dovada la adunarea generală.

La adunarea generală fiecare acționar are un vot pentru acțiunea sa deposedată. Dreptul de vot se poate exercita și prin mandat, mandat însă nu poate fi decât un acționar.

Consiliul de administrație designază caeserul sa, precum și Banca Ardeleană și Cassa de Economie S. A. R. Cluj și toate sucursalele acestei bănci pentru depunerea acțiunilor.

Mérlegkritika

Erdélyi Gazdasági Bank Rt.

Az Erdélyi Gazdasági Bank Részvénytársaság 8. üzletévének közzétett zárszámadásai szerint az elmúlt esztendőben az intézet 5 millió lej alap- és 3 millió 232 ezer lej tartaléktőke mellett 710 ezer 400 lej tiszta nyereséget ért el.

A bruttó nyereség 13 millió 879 ezer 751 lej 90 banis összegéből 726 ezer 756 lej házbérjövedelem, míg a fennmaradó 13 millió 152 ezer 995 lej a váltó és folyószámlái kihelyezések 57 millió 333 ezer 655 lej 9 banis összegének gyümölcse, ami átlagban még a 24 százalékos kulcsot sem haladja meg, ugyanekkor azonban a 45 millió 556 ezer 315 lej 82 bani könyvecskére elhelyezett takarékbetét után kifizetett 7 millió 577 ezer 954 lej 45 bani kamat átlagban 14 és fél százaléknak felel meg és Borbély Kálmán vezérigazgató szolid üzleti elveinek a gyakorlatban való alkalmazását teljes mértékben és számszerűleg igazolja.

A sajnálatosan speciális erdélyi adópolitika az Erdélyi Gazdasági Bank Részvénytársaságot sem kímélte az elmúlt esztendőben és így adó címén az alaptőke több mint 20 százalékat, 1 millió 4 ezer 461 lej 9 banit kellett kiadásba helyezni.

Az intézet kihelyezései ugyan biztos kezekhez történtek, mégis a kétes követelések 1 millió lejes tartalékalapját az elmúlt év jó eredményéből újabb 889 ezer 130 lejjel dotálták és így az osztalékok összege 4 millió 121 ezer 130 lej.

Az intézet latens tartaléka egyrészt a leértékelt intézeti székhez és értékpapírállomány, másrészt a teljes egészében leirt leltár. Pénztárkészletének 2 millió 477 ezer 663 lejes összege az alaptőke 50 százaléknak felel meg.

Ha a mérleg számadatainak egymáshoz való viszonyát megvizsgáljuk, az intézet helyzetét megduzzadt zsíliphez hasonlónak találjuk. Az alaptőke tiszteresét kitevő betéti és kihelyezési állomány, az alaptőke félszeresét kitevő pénztári készlet, az alaptőke tizenháromszorosát kitevő mérlegforgalom, az alaptőkével egyenlő összegű ingatlanvagyon, az alaptőke másfélszeresét kitevő latens és nyílt tartalék, az alaptőke 280 százalékat kitevő bruttó nyereség feltétlenül leveztelést vár.

Borbély Kálmán vezérigazgató teljességgel tudatában volt annak, hogy az 1928. esztendőben feltétlenül sulyosbodó gazdasági válságban csakis akkor tudja a hitelgyénylőket minden tekintetben kielégíteni a betétesek és részvényesek különböző érdekeinek egyidejűleg való megvédésével, ha intézete megfelelő nagyobb keretek közé kerül.

Egyidejűleg ezzel a tudattal egy földrajzilag távol eső helyen, Gyulafehérváron egy másik, az utóbbi években országos hírűvé vált bankvezér annak tudatára ébredt, hogy nem elég egy vidéki takarékpénztár cégének megváltoztatása a számok gigantikus megnövekedésének levezetésére, nem elég az országos hírnév, kell egy központ, ahonnan a bank csatornái kiviszik és ahova a bank csatornái behozzák az intézet pénzt.

Ez a bankvezér László Endre, a gyulafehérvári Transsylvania Bank Részvénytársaság közismert vezérigazgatója, aki állandóan erős és mégis érzékeny kézzel fogja Erdély pénzületének ütőerét és a pénzélet szivmüködésének minden egyes akcióját, vagy reakcióját azonnal és a tökéletes orvostanár

biztonságával megérzi. Így került össze László Endre és Borbély Kálmán, így látott napvilágot az a hír, hogy a Transsylvania Bank Részvénytársaság Kolozsvárra költözködik és hogy az Erdélyi Gazdasági Bank Részvénytársaság cégét megváltoztatja.

Hatalmas perspektíva nyílik meg Kolozsvár és Erdély pénzületé számára. Egy többszázmilliólejes forgalmu pénzületet költözködik Kolozsvárra, beolvad a kolozsvári „urak bankjába” és minden remény meg van arra, hogy a kolozsvári, speciálisan nyomott pénzhangulat nagy mértékben fog megnyihülni. László Endre bankvezér a szó igazi értelmében, igazi „pénzkereskedő”, aki pénzeladásokat és pénzvételket úgy esz-közl, hogy a vevő is, az eladó is, de megbízója (a részvényesek tábora) is teljes mértékben megelégedett a megkötött és lefolytatott üzletekkel.

Örömmel üdvözljük ezt a beolvadási tranzakciót és reméljük, hogy az egyesített intézet Kolozsváron hamarosan megkezdí működését.

Tordai Egyesült Kisegítő Takarékpénztár Rt.

A tordai Egyesült Kisegítő és Takarékpénztár Részvénytársaság elmúlt évi mérlege 5 millió lej alap- és 4 millió 806 ezer 434 lej tartaléktőke mellett 1 millió 72 ezer 464 lej 57 bani tiszta nyereséget mutat ki, ami a saját tőkéik 11 és fél százalékos jövedelmezőségének felel meg.

A tizennégy év óta fennálló intézet 48 millió 465 ezer 80 lej 97 bani betétet kezel, míg kihelyezéseinek összege 57 millió 843 ezer 525 lej 23 banit tett ki, mely — az Aranyosvölgye viszonyaihoz mérten jelentékeny — összeg nagy mértékben enyhítette az elmúlt esztendőben is erősen érezhetővé vált pénzühiányt. Az intézet abszolút mobil, ezt a mozgékony ágót a 2 millió 810 ezer 201 lej 94 banis, rendelkezésre álló pénztári készlet teljes mértékben kifejezésre juttatja. Az értékpapírok és ingatlanok 2 millió 477 ezer 645 lej 50 banis, illetve, 35 ezer 882 lej 15 banis tételei jelentékeny latenciákat tartalmaznak, amihez hozzájárul az átmeneti kamatok 292 ezer 900 lejes és fel nem vett osz-

talékok 171 ezer 658 lejes tétele is.

Az intézet feltétlenül bizalomnak örvend az Aranyos völgyében és úgy a hitelgyénylők, mint a magántőkések szívesen keresik vele az összeköttetést, mert az intézet élén 14 év óta álló dr. Balogh Elek vezérigazgató szeméye és munkája garancia arra, hogy ez az intézet mindenkor csak az igazi és egyetlen bankári feladatot juttatja kifejezésre üzleteiben: normális betéti kamat ellenében szerzett tőkéket normális kihelyezési kamat ellenében a piac almentálására fordítani.

Ennek a célnak elérése egyben teljes mértékben kielégíti a részvényeseket is, mert a takarékos üzletvitel, előrelátás és gondosság folytán még ez a szolid üzletpolitika is megfelelő kamatoztatáshoz juttatja a részvényeket. Szívesen regisztráljuk ezeket az adatokat, mert látjuk azt, hogy komolyan vezetett kisebbségi intézet is el tud érni minden viszonylatban kielégítő mérleget a megszorító intézkedések és nyomott pénzhangulat ellenére.

Egyesült Bank és Takarékpénztár Rt. Oradea

A nagyváradi Egyesült Bank és Takarékpénztár Részvénytársaság az elmúlt esztendőben 42 millió 100 ezer 676 lej saját és 172 millió 996 ezer 424 lej idegen tőkével 14 millió 396 ezer 178 lej 10 bani bruttó nyereséget ért el. A negyedmilliárd lejen felüli mérleg forgalom legkiemelkedőbb tétele a 112 millió 795 ezer 414 lejes betéti állomány, mely összegből 94 millió 46 ezer 822 lej könyvetét, amely tétel világosan kimutatja azt a nagyfokú bizalmat, melyet a nagyváradi és általában a körösvölgyi magántőkéseknek az intézet és dr. Popper Ákos vezérigazgató szeméye az alapítás óta eltelt 14 év alatt megszerzett.

Az intézet feltűnően jelentékeny latens tartalékai a teljes biztonság érzetét nyújtják, amit fokoz a mérleg pénztári készletének 15 millió 186 ezer 966 lejes összege, amely az alaptőkének több mint 50 százaléka. Hatalmas ipari érdekeltségei, az 1926. évben keresztülvitt új üzleti orientációja, az elmúlt évben lefolyt 100 százalékos alaptőke-emelés, a redkivül nagy összegű újabb tartalékolások, a tiszta nyereség 50 százalékat kitevő átmeneti tételek mind oly tényezők, melyek a betétest és a részvényest egyenlő és teljes mértékben biztosítják a felől, hogy az intézettel, annak igazgatóságával, felügyelőbizottságával és tőkéletes tisztviselői karával szemben tanusított bizalma helyes és indokolt.

A kihelyezések 179 millió 204 ezer 126 lejes összegéből megállapítható, hogy az Egyesült Bank és takarékpénztár Részvénytársaság

Bánati Hitelbank Rt

A Szana konzernhez tartozó Bánati Hitelbank Rt. 21. üzletévének nyilvánosságra került adatai szerint saját és idegen tőkékben 48 millió 744 ezer 670 lej és 67 banit kezel, amelyeknek kihelyezésével 3 millió 208 ezer 829 lej 76 bani bruttó és 1 millió 38 ezer 324 lej 93 bani tiszta nyereséget ért el. Az intézet átmeneti tételben 1 millió 141 ezer 288 lej 05 banit, adómentes kétes követelések tartalékalapnövelésében 248 ezer 128 lej vont el a tiszta nyereség összegéből, míg a rendelkezésre álló pénztári készletben 2 millió 512 ezer 490 lej 22 banit tüntet fel.

Ez a mesterséges duzzasztás nem a betétesek megnyugtaltását célozza, mert erre az intézetnek önmagában sem, de mint a Szana-konzern egyik tagjának sincs szüksége. Magyarazatol adnak azonban erre az elmúlt évben lefolyt események, amelyek a pénzületnek egy ipari vállalkozásba való bekapcsolódását célozták és amely esetben feltétlenül szükséges volt a banktechnikának ezt a formáját igénybe venni, hogy a szándékolt alaptőkeemelés minden további forrás igénybevétele nélkül kerülhessen keresztülvitelre.

A banktörvény előkészítő munkálatai azonban ezeknek a terveknek keresztülvitelére teljesen alkalmatlan hangulatot teremtek. Így az intézet a tőkéket felhalmozásával látszólag kamatvesztéséget szenvedett és szenved, azonban bőségesen megtalálja kártérítését a közeli időben, amidőn mégis módjában lesz az igazgatóságnak kedvező tervét megvalósítani és a 40 millió lej betétnek megfelelő levezető csatornát felépíteni.

Természetes, hogy amidőn az ipari életbe való bekapcsolódás módját megtalálják, megfelelő mértékben fel fogják emelni az intézet hatalmas arányainak és kereteinek egyáltalában nem megfelelő viszonyban álló 5 millió lejes alaptőkéit, amihez a latens tartalékok is jelentékeny segédkezet nyújtanak, mert például az intézet teljes leltára összesen csak 1 lejjel szerepel hosszú évek óta a mérlegben.

Prima Banca din Sanandrei — Erste Sanctandreser Bank A. G.

A Szentandrásí Első Bank Részvénytársaság 17. üzletévének a február 12-iki közgyűlésen előterjesztendő mérlege szerint a banálitásig folyton ismételt speciálisan erdélyi fojtott közgazdasági éra idején elért eredményei igazolják azokat a törekvéseket, amelyek a közgazdasági élet tulzott centralizációja helyébe az ökonómikus decentralizációt kívánják.

Az 50 ezer lej alap- és 34 ezer lej tartaléktőkével rendelkező és 1 millió 678 ezer 221 lej 60 bani takarékbetétet és 650 ezer 500 lej temesvári bankoknál élvezett visszleszámítási hitel utján nyert idegen tőkét kezelő intézet összesen csak 17 ezer 892 lej 23 bani tiszta nyereséget tudott elérni, mert bankhitele után nem kevesebb, mint 20 százalékos kamatot kellett fizetnie, míg ha a Banca Naționalătól élvezett volna ugyanilyen hitelt, úgy nem lett volna arra kényszerítell, hogy a bankszokásoktól teljesen eltérően hadikölcsönkötvényeit 18 ezer 265 lejes összegben a mérleg vagyontételei közé felvegye.

„Silvania“ Institut de Credit și Economici S. A.

A szilágszomói „Silvania“ Hitelintézet és Takarékpénztár Részvénytársaság, a Szilágság legrégebbi pénzintézete február 22-ére összehívott közgyűlésén terjeszti elő 40. mérlegét.

Az intézet 1 millió alap- és 520 ezer 872 lej tartaléktőke mellett 3 millió 38 ezer 843 lej bruttó nyereséget ért el. A takarékbetétek összege 9 millió 875 ezer 960 lej volt, kihelyezéseinek összeg: 12 millió 880 ezer 600 lej, készpénz készlete a zárakor 1 millió 151 ezer 947 lej, tiszta nyeresége — a tartalékalapok bővítése és az almeneteli tétel 465 ezer 388 lejes összegének levonása után — 569 ezer 814 lej volt, ami a sajtó tőkék 31 százalékos jövedelmezőségének felel meg.

Örömmel ragadjuk ki a mérleg

Nagyszalontai Takarékpénztár Rt.

A Nagyszalontai Takarékpénztár Részvénytársaság igazgatósága és felügyelőbizottsága február hó 19-én terjeszti a közgyűlés elé az elmúlt esztendő zárszámadását. Az 1927. évben, mely az intézet 58. üzleti esztendeje volt, a fejlődés ugyanolyan rohamos volt, mint az utóbbi években. Fejlődés állapítható meg elsősorban az intézet által kezelt takarékbetétekben, melyek összege 31 millió 780 ezer 983 lej 07 bani és amely tétellel a nagyszalontai piac feltétlen bizalma került megnyilvánulásra. Ez a bizalom, amely az 5 millió lej alaptőkéhez arányítva számszerűen tulmagaának látszik, feltétlenül indokolt, mert ma már az intézetnek oly jelentékeny nyílt és titkos tartaléktőkék állnak rendelkezésére, amelyek bármilyen bizalomnyilvánulást teljesen indokoltá tesznek.

A nyílt tartalékok összege 2 millió 65 ezer lej, amely az ezévi dotációval 2 millió 571 ezer 34 lej 10 banira emelkedett, amely összeghez hozzászámítva az átmeneti tételek 1 millió 941 ezer 501 lej 98 banis tételét, 4 millió 512 ezer 566 lej 08 banis nyílt tartaléktőkével állunk szemben, amely az 5 millió lejes alaptőke mellett 100 százalékos alaptőkeemelést jejt magában.

A titkos tartalékok derékseregét az ingatlanok és értékpapírok alkotják, csatlakozik ehhez a tőkeleles leirt berendezés és felszerelés jelentős értéke is. A titkos tartalék nagyságára legjobban rávilágít az a tény, hogy az intézeti szék- és bérház mérlegben szereplő 2 millió 650 ezer lejes tetele 163 ezer 820 lej 22 bani tiszta házbérvédelmet eredményezett, tekintetbe kell azonban vennünk azt, hogy az intézet a saját maga által elfoglalt helyiségekért és lakrészekért házbér címén nem helyezett semmilyen összeget sem kiadásba, ami legalább 300 ezer lej évi házbérnek felel meg, amely összeg az ingatlan mérlegértéke is aligban 3 millió lejjel, az ingatlan forgalmi értékét azonban legalább 5 millió lejjel emeli. Az intézet összesen 40 millió 303 ezer 8 lej 43 bani kihelyezéssel enyhítette az elmúlt év nagy pénzügyi válságát a Nagyszalontai és környéki piacon és hogy ezek a kihelyezések mennyire biztos kezekhez kerültek, legjobban bizonyítja a bruttójövedelem 10 millió 22 ezer 72 lej 82 banis mérlegétele, mert ezt igazolja, hogy a kihelyezési kamat az elmúlt évben átlagban sem haladta meg a 24 százalékot és ez a kamatláb a Nagyszalontai Takarékpénztár Részvénytársaságánál, mint nem bankcentrumi in-

számoszlopaiból a Banca Națională által nyújtott és az alaptőke másfélszeresét kitevő 1 millió 502 ezer 800 lejes visszleszámitolási hitel összegét és megelégedéssel látjuk, hogy a Banca Națională hitelmegszavazó ülésein új irányzat érvényesült.

Nagyon kívánatosnak tartanók azonban, hogy az az arányszám, amelyet jelen esetben a Banca Națională a „Silvania“ hitelintézetrel szemben használt, más erdélyi intézetnél is érvényesítésre kerüljön, mely esetben nagyon sok mérleg sokkal kedvezőbb eredményről számolhatna be. A „Silvania“ 40. közgyűlésén az igazgatóság a leduzzadt tőkék és latenciák levezetésére alaptőkeemelést indítványt fog előterjeszteni.

tézetnél a feltétlen szoliditás kifejezője.

„A „nagy forgalom, kevés haszon“ elve érvényesült az intézetnél, midőn a takarékbetétek után aránylag elég magas, körülbelül 17 százalékos kamatot fizetett, azonban a részvényesek teljes megelégedésére számítását mégis megtalálta, mert a bővítés tartalékok és jelentékeny átmeneti tételek beállítását után is 2 millió 698 ezer 454 lej 13 bani tiszta nyereséget ért el, amihez hozzájárult azonban az igazgatóság takarékos üzletvitel is, mert a 47 millió 40 ezer 969 lej 88 bani mérlegforgalom ellenére összköltségei csak 1 millió 212 ezer 312 lej 59 banit tettek ki.

Természetesen az intézet minden bonitása és latenciája ellenére sem részesült a Banca Națională részéről visszleszámitolási hitelben, holott az ilyen és az intézet vagyonyával arányban álló tétel nagy mértékben emelte volna az egyébként is kielégítő mérleg szép eredményét.

Még meg kell jegyezzük, hogy az intézet rendkívül mobilitásáról tesz a mérleg tanúságot, mert a rendelkezésére álló pénztári tétel összege 1 millió 678 ezer 749 lej 92 banival szerepel. A Sternthal Arthur elnöksége alatt álló igazgatóság készséggel írta alá a mérleget, mert annak adatai Csáky György vezérigazgató és Varga Zoltán ügyvezető-igazgató mozgékony és mégis óvatos üzletpolitikájának eklatáns kifejezői.

Sanarea Băncilor Unite din Cluj

Asanarea Băncilor Unite din Cluj a marșalului nostru și a tuturor băncilor din țară. Este o instituție de administrație. Membrii consiliului a consimțit să facă sacrificiile cerute de împrejurări și au depus suma de 10 milioane, din care vor fi satisfăcuți deponenții după o scară stabilită în modul următor:

Depunerile până la 5000 lei vor fi achitate în proporția de 80%, până la 20.000 lei 60%, până la 50.000 lei 55%, până la 200.000 lei 50%, iar peste 200.000 lei 45%.

Dividenda a

LEMMUL

Az aradi Egyesült Bank vezető sége nem meri vállalni a likvidálás felelősségét

A kisebbségi sajtó egyes organumának romboló munkája

Az Ardealul Economic — Erdélyi Közgazdaság arad-bánsági szerkesztőségétől

A szomorú közgazdasági viszonyok következtében minden erdélyi város pénzpiacának meg van a maga szenzációja. Az aradi EGYESÜLT BANK bukása és annak körülményei közismertek. Ezekkel ma már nem is lehet foglalkozni. Szomorú jelenség azonban, amire az Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság számtalanszor rámutatott, hogy az erdélyi magyar sajtó egyrésze, részint mert a zavarosban akar halászni, részint l'art pour l'art szempontokat követve olyan atmoszférát teremt esetenként, amely minden arrairányuló jóindulatot és akaratot, hogy a menthetőt megmentésék, cieve ellensúlyoz.

Igy történt ez az Egyesült Bank esetében is. Amint arról beszámoltunk, a bank felszámoló-bizottsága már-már eredményesnek látszó akciót kezdeményezett a sima likvidálás érdekében, amikor a kisebbségi sajtó bizonyos organumai olyan érdekek szolgálatába állottak, amelyeknek bármi inkább konvenál, mint a sima likvidálás. Nem lehet megérteni a sajtónak ezt a részét. Vajjon, amikor a „nagy közönség érdekeit“ akarja szolgálni, azt csak úgy teheti, hogy lerombolja azokat a kis lehetőségeket is, amelyek a betétesek vagyona egyrésztnek mentését valószínűsítik.

Az Egyesült Bank ügyében ezeknek a sajtóközleményeknek sikerült annyit elérni, hogy a likvidálás levezetésénél válságos pánik tört ki. A vezetőség nem meri vállalni a likvidálás felelősségét. Ezért ajánlatot tett az ARADANA és az aradi KERESKEDŐK TAKARÉK- ÉS HITELSZÖVETKEZETE pénztársaságoknak, amelyben felkéri őket, hogy a likvidálandó összeg 2 százaléka és a vidéki fiókok átengedése fejében a likvidálást bonyolítsák le.

A két intézet eddig még nem válaszolt, azonban beavatott helyről nyert információink szerint ennek az ajánlatnak is a többi sorsára kell jutnia épen a sajtó egyrésze aknamunkájának következtében. Hogy aztán mi következik, bizonytalan, jön-e az összeomlás, vagy a vezetőségnek lesz elég lelki ereje minden aknamunka ellenére a munkát folytatni, ezt a jövő fogja megmutatni.

Ötvenmillió lejre emeli alaptőkéjét a Temesvári Első Takarékpénztár

A pénztézet betétállománya 60 százalékkal, váltótárcája 110 százalékkal emelkedett — A nyílt tartalékokat 8,3 millió lejjel dotálják — Harmincegy milliárd a pénztézet összforgalma — Öt lejjel magasabb lesz az osztalék

A Temesvári Első Takarékpénztár január 29-ikén megtartott igazgatósági ülésén megállapította az 1927. évi mérleget, amely 6 millió 474 ezer 812 lej tiszta nyereséggel zárult a megelőző évi 5 millió 314 ezer 744 lejjel szemben.

A pénztézet a kétes követelések fedezésére 7 millió lejes tartalékalapot létesített.

A takarékbetétek 60 százalékkal emelkedtek az elmúlt évben és az 1926. évi 192 millió 308 ezer 589 lejről 304 millió 547 ezer 993 lejre emelkedtek, míg a betétkönyvek száma az 1926. évi 6224 darabról 7593-ra szaporodott.

A váltótárca az 1926. évi 78 millió 503 ezer 750 lejről az elmúlt évben 184 millió 93 ezer 11 lejre növekedett.

A pénztézet összforgalma pedig az 1926. évi 22 milliárd 686 millió 893 ezer 945 lejről 30 milliárd 735 millió 858 ezer 274 lejre növekedett.

Az igazgatóság elhatározta, hogy a március 4-ikén megtartandó 82. évi rendes közgyűlésen javasolni fogja, hogy a tiszta nyereségből 1 millió 274 ezer 671 lejt fordítsanak a tartalékalap gyarapítására, osztalékkül 4 millió lejt állapítsanak meg és

részvényenként az 1926-évi 75 lejes osztalékkal szemben 80 lejes dividentát fizessenek.

Az igazgatóság az intézet kezelésében levő idegen vagyont és saját tőkét

megfelelő arányba kívánja hozni és ezért a közgyűlésnek javasolni fogja, hogy 33 ezer 333 darab, egyenként 600 lej névértékű új részvény kibocsátásával

a pénztézet alaptőkéjét 30 millió lejről 50 millió lejre emeljék fel.

A tőkeemelés után a Temesvári Első Takarékpénztár saját tőkét meg fogják haladni a 65 millió lejt.

A több millió értéket képviselő intézeti székház a mérlegben csak 894 ezer lejjel szerepel és így a banknak ebben és más vagyontételeiben is értékes latens tartalékaik vannak.

Százezes dolláros életbiztosítást fizetett ki az Adriai Biztosító Társulat

Bécsi közgazdasági lapok jelentése szerint J. Z. nagykereskedő az 1925. évben az Adriai Biztosító Társulattal 100 ezer dollárról szóló életbiztosítást kötött. A biztosításnak alig két évi fennállása után a kereskedő nyirokmirigygyulladás következtében meghalt.

A kereskedő hozzátartozói bemutatják az Adriai Biztosító Társulattal a szükséges okmányokat és a biztosítási kötvényt, amelynek ellenében a pénztézet az elhunyt örökösének azonnal kifizette az 100 ezer dolláros biztosítási díjat. A dollárban is tekintélyes összeg lejt értéke több mint 16 millió lejt.

Concurență acerba în industria berei

De ani de zile fabricile de bere soviau între concurența liberă și între o tendință de concentrare. În anul trecut șansele cartelului sporeau.

spre sfârșitul anului însă concurența liberă a început a și pregăti o desantărire.

care probabil va lăsa și victime.

Fabrica de bere din Timișoara și-a înființat în Cluj un depozit important și o fabrică de ghiță cu o investiție de 10 milioane lei. Un alt depozit important al fabricii de bere din Timișoara a fost înființat în Valea lui Mihai. De altă parte

fabrica de bere din Turda și-a înființat un depozit pentru Banat în Timișoara.

Și berăria Dreher-Haggenmacher din Oradea

și-a fixat depozite în mai multe localități importante

A Creditul Industrial arverést tuzetett ki Vulcu I. Maxim aradi csavargyara ellen

Az árverés megkérése felborította az egyezkedési tárgyalásokat — A csehszlovákiai importcégek és a csavargyár hitelezői közösen kísérik meg a szanalást

Megirtuk, hogy Vulcu I. Maxim, aradi nagyiparos, aki az aradi csavargyár tulajdonosa, fizetésképtelenné vált, majd később a törvényszék elrendelte ellene a csődöt, de a csőd-eljárást a hitelezők kérésére szüneteltette.

A hitelezők többsége ugyanis abban reménykedett és reménykedik, hogy a vállalatot szanalni lehet és tudatában van annak, hogy a csőd elrendelése esetén semmiféle kielégítési kvótát nem remélhetnek.

AA tárgyalások során a Banca Romaneasca 45—50 százalékos kielégítési kvóta alapján hajlandó volt a szanalási akcióba bekapcsolódni, a jelzálogbiztosítással rendelkező pénzüintézetek azonban teljes összegében visszakövetelték a kölcsönzött tőkét és csak a kamatok elengedésére voltak hajlandók, ami az eredményes kiegyezést felborította.

Az új alapokon meginduló tárgyalás közben kinosan érintette a feleket, hogy

a Creditul Industrial április 16-
ra árverést tiizött ki

az iparvállalatra 2 millió 582 ezer Lejes követelésének behajtására. A Creditul Industrial váratlan fellépésére az árhitelezők és a többi fedezetttel nem rendelkező hitelezők azzal a tervvel foglalkoznak, hogy birtokukba veszik az üzemet, azonnal megkezdik a termelést és a többi hitelezőkkel megindítják az egyezkedési tárgyalásokat.

A csehszlovákiai vasipari cégek, amelyek szintén érdekeltek a csavargyárnál a belföldi hitelezőkkel közelebbről újabb értekezletet tartanak, amelyen a szanalás, illetve egyezkedés új alapjait állapítják meg.

A temesvári Ürményi börgyár ellen kitüzött árverés után az aradi Vulcu I. Maxim csavargyárat is elárvereztetni kívánja a Creditul Industrial. Közgazdasági körökben nagy felitűnést keltett az Ipari Hitelintézet

iar mai nou Frații Neumann din Arad vor să înființeze a fabrică de bere la Tg. Mureș.

Nu lipsește din această concurență, bine înțeles, nici importantul grup Czell, apoi fabrica Bürger din Târgu-Mureș și se așteaptă și instalarea în Ardeal a unor depozite ale fabricii Luther din București.

Publicul consumator nu poate decât să prafite depe urma acestei lupte atât la preț, cât și la calitatea berei, care și până acum, în anii din urmă s'a îmbunătățit în mod simțitor.

Rămâne însă de văzut

cum vor importa fabricile investiturile și cheltuielile, pe cari le recităm pentru fiecare o luptă în asemenea proporții.

Rezultatul unei concurențe pe a seară atât de întinsă are de obicei ca urmare, că pești cei mari în înghit pe cei mici.

szükkeblű-égo, amely ahelyett, hogy újabb forgótökevel sietett volna az önhibájukon kívül immobilizálódott iparvállalatok segítségére, az árverés megkérésével súlyosította az iparvállalatok helyzetét és felborította a megindított egyezkedési tárgyalásokat.

Személyi változás az aradi Glésinger-cégnél. Glésinger és Társa aradi cégből Glésinger Jenő a cég belligja barátságos uton kivált.

Informațiuni

Catalogul Presei din România. Am primit la redacție a IV-a ediție (pe anul 1928) din Catalogul Presei din România apărut în editura agenției de Publicitate „Rudolf Mosse” S. A. din București. Lucrarea își menține același caracter de prețioasă călăuză a celor ce au nevoie de propagandă prin presă. Catalogul dând indicații complete revizuite, asupra tendințelor, tarifelor, dimensiunilor, etc. a vre-o 600 ziare și reviste din țară. Firmele comerciale și industriale importante, obțin gratuit „Catalogul Presei din România” dela editura: Agenția de Publicitate „Rudolf Mosse” Soc. Anon. București, Calea Victoriei 31.

Primul târg de vite de export din Arad s'a ținut Miercuri în săptămâna trecută fără nicio afluență. Au fost aduși la obos în total 10 boi! Cauza indiferenței ar fi, că înainte vreme târgurile se ținau în Lipova și producătorii n'au apucat să se obișnuiască cu mutarea târgului.

Link și Klein comerț de textile en gros din Timișoara și-a anunțat insolabilitatea. Pasivele sunt de 7 milioane lei; iar activele abia 2 milioane.

Creditul Industrial a cerut licitație, care s'a și fixat pe ziua de 16 Martie contra fabricii de pielarie Ürményi din Timișoara.

HIREK

Fizetésképtelenné vált Braun Fülöp kisjenői fakeskedés és butorgyár. Braun Fülöp kisjenői (Aradmegye) fakeskedés és butorgyár 10 millió lej passzívával fizetésképtelen. A kiegyezési tárgyalások kedvező merderben haladnak előre, úgy hogy meg van a remény arra, hogy a csőd elkerülhetővé válik.

Gyenge felhajtás mellett üzletelen volt az aradi első exportvásár. Az első aradi állatexportvásárt január 25-én, szerdán tartották meg, még teljes részvétlenség mellett. Mindössze 10 darab ökröt hajítottak fel, amelyek azonban tartott árak következtében eladatlannak maradtak. A vásár iránt tanusított közöny oka, hogy az exportra szánt szarvasmarhák piaca eddig az Aradtól 30 kilométerre eső Lippa volt és így bizonyos időre lesz szükség, amíg a tenyésztők az új piac helyéhez hozzászoknak.

Erdőhegyen villamosközpontot létesítettek. A kisjenői-erdőhegyi Pálffy-malom tulajdonosa Erdőhegyen 6 millió lej investícióval elektromos központot létesített, amelynek célja Kisjenő-Erdőhegy közvilágításának és a két községnek ipari árammal való ellátása.

Újabb fizetésképtelenség Temesváron. Link és Klein temesvári textilkereskedő cég fizetésképtelenséget jelentett be. A cég passzívái 7 millió lejre, aktívái 2 millió lejre rugnak. A hitelezők a cég üzletét lezárták.

Újabb kamatredukciót eszközöltek a nagyváradi pénzüintézetek. A nagyváradi pénzüintézetek, az Anglo International Bank Ltd. az Általános Takarékpénztár Rt., a Bihar megyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank Rt., az Erdélyi Bank és Takarékpénztár Rt. nagyváradi fiókja, az Egyesült Bank és Takarékpénztár Rt., az Industria Bank Rt., a Magyar Általános Hitelbank fiókja, a Nagyváradi Agrár Takarékpénztár Rt., a Nagyváradi Hitelbank Rt. és a Nagyváradi Takarékpénztár az általános pénzüintézetek alakulása következtében a takarékkönyvecesekre és folyószámlára elhelyezett betétek kamatainak folyó évi február hó elsejétől kezdve további 2 százalékkal való leszállítását határozták el.

A Marosvásárhelyi Közhaznu Takarékpénztár Rt. közgyűlése. A Marosvásárhelyi Közhaznu Takarékpénztár Rt. február 5-ikén tartja meg XIX. évi rendes közgyűlését, amelyen az igazgatóság bemutatja az 1927. évi mérleget és előterjesztést tesz az alaptöke felemelésével kapcsolatosan az intézet alapszabályainak és cégének megváltoztatására.

Új importvállalat létesült Szatmáron. Steiner Sándor és Társa céggel Szatmáron új importvállalat létesült, amelynek vezetője Steier Sándor, a Szatmári Kereskedelmi Rt. volt igazgatója. A vállalat főleg fűszer- és gyarmatarukat fog közvetlenül a termelő országokból importálni. Steier Sándor eddigi kereskedelmi tevékenysége és személye biztosíték arra, hogy az új vállalat iránt a szakmai kereskedők és üzletfelek a legnagyobb bizalommal viseltessenek. Az új importcég Szatmáron a Bul. Basarabilor (volt Batthányi-utca) 2. sz. alatt rendezte be irodáját.

Stagnál a vaspiac

A vaspiac nemcsak a tavaszi elővásárlások nem mutatkoznak, hanem még a legszükségesebb téli cikkekben sines kereslet, aminek oka a nagy pénztelenség.

A tavaszi szezonról ma még beszélni sem lehet és a kereskedők a vámvizitáció miatt még a legnagyobb bizonytalanságban vannak afelől, hogy a belföldi gyárak, vagy az importőröknek fog-e kedvezni, ami természetesen az árak kialakulására is erős befolyással lesz.

A szakma egyelőre teljes téllenségre kárkózik és a rossz gazdasági viszonyok miatt az eddig magát erősen tartó vaspiac is újabb fizetésképtelenségek vannak. Az inkasszó rossz, a vevők nagyrésze csak késedelmesen és részletekben tud eleget tenni fizetési kötelezettségének.

Banca Comercială și Industrială S. A. din Carei

Prospect de emisiune

În conformitate cu dispozițiunile hotărârii adunării generale ordinare din 20 Martie 1927 prin care s'a decis sporirea capitalului social dela 450.000 Lei la 2.000.000 Lei prin emiterea unui număr de 15500 buc. acțiuni noi nominative à 100 lei fiecare, cari acții noi vor beneficia de câștig cu începere dela 1 Ianuarie 1928, aceste vor putea fi semnate în condițiunile următoare:

1. Acțiunile vechi în conformitate cu § 3 din statute se declară de acții de prioritate, care se bucură de avantajul, că fiecare acție de prioritate dă drept de a semna 2 acții noi, la prețul de 100 lei pentru două acțiuni și o taxă de 10—10 de Lei de fiecare acțiune.

2. Avantajul asigurat mai sus acțiilor de prioritate se poate exercita numai în 15 zile dela apariția apelului. Intrucât proprietarul justificat al acțiilor de prioritate nu-și exercită acest drept în termenul prevăzut, pierde acest drept.

3. Din nouă emisiune de acții conform art. 4 din statute 5500 buc. acții compet Băncii Ardelene și Casă de Economie S. A. R. Cluj.

4. Acțiunile rămase, în urmă neexercitării avantajului asigurat acțiilor de prioritate, precum și restul de acții din noua emisiune peste cele 9.000 buc. acții avantajate și în fine restul peste cele 5500 buc. acții asigurate pentru Banca Ardeleană și Casă de Economie S. A. R. Cluj, se admit la subscripție liberă la prețul de Lei 100 pentru fiecare acțiune și cu o taxă de emisiune de 10 Lei pentru fiecare acțiune.

5. Prețul acțiilor și taxa de emisiune este într-o achita deodată cu semnarea în o sumă.

6. Consiliul de Acție își rezervă dreptul, ca cu considerare la cetățenia optanților, pentru asigurarea cetei preținsă de Lege să privilegieze cetățenii români.

7. Subscrierile de acții se pot face în termenul prevăzut în punctul 2, dar cel mai târziu până la 14 Februarie 1928 în tot cursul orei de cassă în Carei Mari la Banca Comercială și Industrială S. A. și în Cluj Banca Ardeleană și Casă de Economie S. A. R. Cluj Piața Unirei 32.

Consiliul de Administrație

Budapestre utazik??

20% engedményt kap mint ezen lap előfizetője olcsó szobaárainkból, 10% engedményt kap olcsó éttermi árainkból. (Kitűnő házi konyha.) 5 pengőt megtakarít autótaxi költséget, mert gyalog álljöhét egy perc alatt a pályaudvarról. **OTTMON ENZI MAGÁT** jól-fűtött szobáinkban. Elsőrendű kiszolgálás, szigorúan családi jelleg. **Saját érdeke** ezen előny folytán, hogy okvetlenül nálunk szálljon meg

GRAND HOTEL PARK

nagyszállóda BUDAPEST, VIII., Baross-tér 10

A keleti pályaudvar érkezési oldalával szemben!

Autólakkokat

Email fehér és színes lakkokat, minden ipari célra szükséges lakkokat és festékeket legjobban és legolcsóbban azonnal szállít

„L E D A” Rt. Lakkgyár
Timișoara.

Prima Fabrică de Electricitate Română S. A.

Első Romániai Electromosgyár Rt.

Cluj-Kolozvár, III., Strada Călugărițelor No. 1.
(Apăca utca, Erzsébet-térrel szembe)

Saját gyártmányú szerelési és magasfeszültségű anyagok. Műszerek: Hartmann & Braun

Szénkefék: Sächsische Dynamobürstenfabrik. Motorok

Bayerische Motorenwerke

Air. Telegr.: RELAIS. - Sürgőnycim: RELAIS

Kolozsvári Takarékpénzt. és Hitelbank Részvénytárs.

Cluj, Piața Unirii (Mátyás király-tér) 7

Fiókjai: Dés, Dicső-szentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhely.

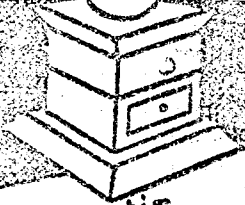
Saját tőkéi 77 millió lei

Affiliált intézetei:

Torda-aranyos vármegyei Takarékpénztár Rt. Tordán
Alsófehérmegyei Gazdasági Bank és Takarékp. Rt. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhelyen és Sz.-Kereszturon, Szászrégenvidéki Takarékp. és Hitel Rt. Szászrégenben és Népbank Rt. Bánffyahunyadon

Minden bankügyletet legelőnyösebben véghez. — Engedélyezett devizahely. — Áru-raktárai a város mellett!

Numai pachetele
cu marca de fabrică
Rășnita de Cafea

contin
Veritabilul
FRANCK

El este cel mai fin și cel mai economic Adăus la cafea prin spornicia sa neintrecută.

HEINRICH FRANCK S.R.L. S.A.
GUCIUREȘTI-GRABOV

FONDAT IN ANUL 1812

J. și C. KIMMEL S. P. A.

TIMIȘOARA

Instalație proprie pentru fabricarea:
TUICĂ, SLIVOVITZ ȘI COGNAC

Fabrică de licheruri
Fabrică de butoaie

Mare deposit de vinuri și țuică en gros!

Producerea lemnului
Industria lemnului
Comerțul lemnului

Despre toate fazele pieței vă informează precis și la timp

A informelés
A falpar
A fahereskedelem

minden fázisáról pontosan és részletesen számol be a

„LEMMUL”

„HOLZZEITUNG”

singura revistă forestieră bilunară în Ardeal care apare în românește, nemțeste și ungurește. Toate evenimentele forestiere interne și externe, situația pieței, articole scrise de cei mai de seamă specialiști, informațiuni etc. etc.

Revista fiind răspândită, rezultatul anunțurilor este sigur.

Redacția și administrația:

TIMIȘOARA, Piața Libertății 3.

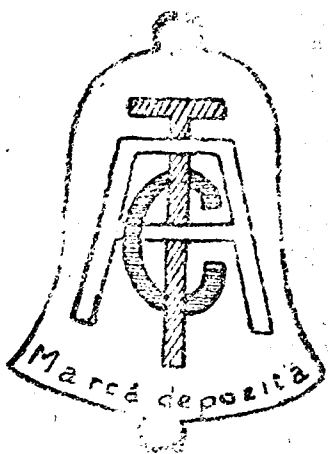
Red. din Cluj: — Kolozsvári szerkesztőség:

Cluj, Str. Minerva 7. Telefon: 4-44.

Erdély egyetlen román, német és magyar nyelven kéthetenként megjelenő szaklapja. A külföld és belföld összes szakmai eseményeiről, piaci helyzetéről és friss, szakemberek által írt cikkekben és riportokban tájékoztatja olvasó táborát.

A lap elterjedtsége biztosítja a hirdetések eredményét.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

„TACĂMUI”
FABRICĂ DE OBIECTE DE ARGINT
CLUJ, STR. NICOLAE IORGA 11a.

FABRICĂ: Tacămuri, servicii de masă,
obiecte de lux, etc. — Nisnal pentru revân-
zător. Telefon 432.
DAȚI ATENȚIE MARCEI FABRICEI !

**Industria Textilă
Arădană Soc. A.**

Telefon:
7-58.

Cea mai mare fabrică
de Textile din Ardeal

Erdély legnagyobb
textilgyára Arad.

Telefon:
7-58.

**Aradi Textilgyár
Részvénytársaság**

**Ardealul Economic
Erdélyi Közgazdaság**

hirdetési árai:

Cimlapon cm²-ként Lei 20—
Szöveg között cm²-
ként — — Lei 15—
Többi hirdetési ol-
dalon — — Lei 10—
Egy garmond sor Lei 80—

CASA NOASTRĂ

SOCIETATE ANONIMA PENTRU BANCA, COMERT SI INDUSTRIE

Capital și Rezerve
Lei 62,100.000

Sediul Social: Satu-Mare

Sucursale:

BAIA-MARE, CAREI, SIGHET și VALEA LUI MIHAI.

Afiliațiuni:

„UNIO”, Fabrica de vagoane S. A. SATU-MARE.

Soc. Anonimă Pentru Importul de Fierărie, Satu-Mare.

Fondată la anul 1887.

Fondată la anul 1887.

VICTORIA

Institut de Credit și Economii S. A. Arad

Sucursale:

Chișineu-Criș, Șiria, Ineu,
Radna, Rovine, Buzeni și
Aradul-Nou.

Agenții:

Săvârșin și Grănicerii

Capital și Fonduri proprii
Lei 50,000.000

Resurse Lei 500,000.000

Să ocupă cu toate afacerile bancare. Are
legătură cu toate băncile din țară și cores-
pondenți în toate centrele mari ale lumii

Bancă autorizată pt. operațiuni de devize

Intreprindere proprie:

„NORA”

Fabrică de mături și perii în Arad

Schwäbische Zentralbank

Aktiengesellschaft. Temesvár

Tel.-Adr.: Schwabenbank. Gegründet 1895. Tel.-Adr.: Schwabenbank
Telef.: Bankabteilung 4, 255, 972. Devisenabteilung 1116, 1117, 1894, 1895

Aktienkapital Lei 20,000.000
Reservefond Lei 20,000.000
Spareinlagen ca Lei 375,000.000

Zentrale: Timisoara-Cetate, Piața Unirei (Domplatz, No. 9).
Wechselstube: Timisoara-Cetate, Str. Lonovics 1 (bischöfl. Palais).
Filiakassa: Timisoara-Josefin, Bul. Berthelot (Kossuthplatz) No. 9.
Timisoara-Fabrica, Piața Traian (Kossuthplatz) No. 3.

Filialen:

Alexanderhausen, Billed, Buziasch, Grosssanktnikolaus, Grosska-
roly, Hassfeld, Karansebesch, Lenauheim, Liebling, Lugosch,
Neupelsch, Neusankpeter, Perjamosch, Semlak, Tschanad Tschene,
Vinga, Warjasch.

Expositoren:

Albrechtsflor, Altbeschenowa, Gertianosch, Grossjetscha, Johan-
nissfeld, Knez, Keglevich, Neusiedl, Ostern, Gross-Scham, Hodoni.
Günstige Verzinsung von Spareinlagen, kulante Durchführung aller
Bankgeschäfte, Kauf- u. Verkauf von Valuten u. Devisen Ausstellung
von Zollschechs.

Maschinenabteilung: Timesvar-Josefstadt Herrengasse (Str. I. C.
Bratianu) No. 1. Telefon 23-52.

Mezőgazdasági Bank

és Takarékpénztár Rt.

Cluj-Kolozsvár, Piața Unirii No. 9.
Fióköntézet: Dej-Dés, Jibou-Zsibó, Beclean-Bethlen

Saját tőkési 30 millió lej

Minden bankügyletet legelőnyösebben vé-
gez. — Engedélyezett devizahely. — At-
utalás a bel- és külföld bármely piacára.